

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2023

Lenka Suchardová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Ústav sociální práce

**Cochemská praxe na Semilsku z pohledu
sociálních pracovníků**

Bakalářská práce

Autor: Lenka Suchardová

Studijní program: B0923P240001

Studijní obor: Sociální práce

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radka Janebová, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání bakalářské práce

Autor:	Lenka Suchardová
Studium:	F20BK0094
Studijní program:	B0923P240001 Sociální práce
Studijní obor:	Sociální práce v preventivních službách
Název bakalářské práce:	Cochemská praxe na Semilsku z pohledu sociálních pracovníků
Název bakalářské práce AJ:	Cochem practice in region Semily from the point of view of social workers

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce popisuje Cochemskou praxi jako standardizovaný, koordinovaný postup aktivní spolupráce všech profesí, které se účastní opatrovnického řízení. Jde o funkční řešení opatrovnických sporů, které je zaměřené na práci s rodiči s cílem naučit je komunikovat na rodičovské úrovni. Představeny jsou organizace praktikující Cochemskou praxi v dané lokalitě. V praktické části je použita kvalitativní výzkumná metoda a technika polostrukturovaného rozhovoru. Výzkum je zaměřen na názory sociálních pracovníků Orgánu sociálně právní ochrany dětí a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi vycházející z jejich praktických zkušeností s Cochemskou praxí u Okresního soudu v Semilech. Zaměřuje se na průběh interdisciplinární spolupráce v rámci organizací a průběh spolupráce s klienty. Klíčová slova: cochemská praxe, interdisciplinární spolupráce, opatrovnické řízení, rodičovský plán, kolizní opatrovník.

JŮZOVÁ KOTALOVÁ, Kristýna; POLÁKOVÁ, Jana; HOUŠKA, Pavel. Inovace v práci s ohroženými dětmi a rodinami. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019. 354 s. ISBN 978-80-7421-199-7 MATOUŠEK, Oldřich. Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny. Praha: Portál, 2015. 255 s. ISBN 978-80-262-0968-3. MATOUŠEK, Oldřich; PAZLAROVÁ, Hana. Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. 166 s. ISBN 978-80-246-3336-7. ROGALEWICZOVÁ, Romana; CIRBUSOVÁ, Martina, eds. Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně. Brno: Tribun EU, 2015. 47 s. ISBN 978-80-263-0999-4. RUDOLPH, Jürgen. Jsi moje dítě: Cochemská praxe ? cesty k lidštějšímu rodinnému právu. Praha: Magistrát hlavního města Prahy, 2010. 79 s. ISBN 978-80-254-8250-6.

Zadávací pracoviště:	Ústav sociální práce, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. et Mgr. Radka Janebová, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Lucie Smutková, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	15.6.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Nové Pace dne 12. dubna 2023

Lenka Suchardová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. et Mgr. Radce Janebové, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady a připomínky a za ochotu poskytnou vždy okamžitou zpětnou vazbu. Dále také děkuji Ing. Renatě Jiráňkové, Mgr. Vlastě Křížové a všem informantům, kteří se účastnili výzkumu.

Anotace:

SUCHARDOVÁ, Lenka, Cochemská praxe na Semilsku z pohledu sociálních pracovníků. Hradec Králové, 2023. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta (Ústav sociální práce). Vedoucí práce: Mgr. et. Mgr. Radka Janebová, Ph.D.

Práce popisuje Cochemskou praxi jako standardizovaný, koordinovaný postup aktivní spolupráce všech profesí, které se účastní opatrovnického řízení. Jde o funkční řešení opatrovnických sporů, které je zaměřené na práci s rodiči s cílem naučit je komunikovat na rodičovské úrovni. Představeny jsou organizace praktikující Cochemskou praxi v dané lokalitě. V praktické části je použita kvalitativní výzkumná metoda a technika polostrukturovaného rozhovoru. Výzkum je zaměřen na názory sociálních pracovníků Orgánu sociálně právní ochrany dětí a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi vycházející z jejich praktických zkušeností s Cochemskou praxí u Okresního soudu v Semilech. Zaměřuje se na průběh interdisciplinární spolupráce v rámci organizací a průběh spolupráce s klienty.

Klíčová slova: cochemská praxe, interdisciplinární spolupráce, opatrovnické řízení, rodičovský plán, kolizní opatrovník.

Abstract:

SUCHARDOVÁ, Lenka, Cochem practice at the District Court in Semily from point of view of social workers. Hradec Králové, 2023. Bachelor's thesis. University Hradec Králové, Faculty of Arts (Institute of social work). Supervisor: Mgr. et. Mgr. Radka Janebová, Ph.D.

This thesis describes Cochem practice as a standardized, coordinated procedure for active cooperation of all professions involved in guardianship proceedings. It is a functional solution to guardianship disputes, which is focused on working with parents in order to teach them to communicate at the parental level. Organizations practicing Cochem practice in the given locality are introduced here.

The practical part uses a qualitative research method and technique of semi-structured interview. The research is focused on the opinions of social workers of the Body of Social and Legal Protection of Children and the Social Activation Service for Families with Children based on their practical experience with the Cochem practice at the District Court in Semily. It focuses on the course of interdisciplinary cooperation within organizations and the process of cooperation with clients.

Key words: Cochem practice, interdisciplinary cooperation, guardianship proceeding, parental plan, collisional guardian.

Obsah

Úvod	10
1. CÍL PRÁCE A NÁSTIN METODIKY ZPRACOVÁNÍ	11
2. TEORETICKÁ ČÁST	12
2.1 Opatrovnické řízení	13
2.1.1 Rodičovský konflikt	13
2.1.2 Negativní dopady rodičovského konfliktu na děti	13
2.1.3 Kolizní opatrovnictví	15
Rodičovská odpovědnost	15
Participační práva dítěte	16
2.2 Cochemská praxe v opatrovnickém řízení	17
2.2.1 Vymezení a podstata Cochemské praxe	17
2.2.2 Aktéři Cochemské praxe	18
Soud	18
OSPOD	19
Odborná pomoc	19
Advokáti	20
Soudní znalci	20
2.2.3 Předpoklady interdisciplinární spolupráce	21
Cíl spolupráce	21

Principy spolupráce	22
Zdroje spolupráce	22
Lhůty	23
2.2.4 Průběh opatrovnického řízení	23
Návrh na zahájení opatrovnického řízení	23
Jiný soudní rok	24
Edukace	24
Odborná pomoc rodičům	25
Mlčenlivost	25
Rodičovský plán	26
2.3 Cochemská praxe u Okresního soudu v Semilech	26
2.3.1 Cochemská praxe v lokalitě Semilsko	27
Zavedení Cochemské praxe v lokalitě Semilsko	27
Aktéři Cochemské praxe v lokalitě Semilsko	28
Průběh opatrovnického řízení v lokalitě Semilsko	28
2.3.2 Role sociálních pracovníků OSPOD Semily	30
2.3.3 Role sociálních pracovníků SAS OCHJ Centrum Fialka	30
Předpoklady pro výkon role sociálního pracovníku OSPOD a SAS	31
2.4 Shrnutí teoretické části	31
3. METODICKÁ ČÁST	33
3.1 Formulace výzkumných cílů	33

3.2 Výzkumná strategie a technika dotazování	35
3.3 Transformace dílčích cílů do tazatelských otázek	36
3.4 Výběr a charakteristika informantů	39
3.5 Průběh šetření	40
3.6 Způsob zpracování získaných údajů	41
3.7 Reflexe etických rizik výzkumného šetření a rizik zvolené výzkumné strategie	42
4. POPIS A INTERPRETACE DOSAŽENÝCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	43
4.1 DVC 1: Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí proces nastavování Cochemské praxe	43
4.2 DCV 2: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí průběh a výsledek opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe	48
4.3 DCV 3: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí realizaci Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací	54
5. SHRUTÍ VÝSLEDKŮ	58
Závěr	61
Seznam použité literatury	64
Seznam obrázků	67
Seznam tabulek	67
Seznam příloh	67

Úvod

Bakalářskou práci uvádím citací, která vyjadřuje zásadní myšlenku vztahující se k tématu práce: „*Dítě se musí stát středem nikoliv střetem zájmu rodičů*“ (Manuál, 2021:52)

Ke zvolení tématu mé bakalářské práce mě přivedly poznatky, které jsem získala v průběhu absolvování souvislé praxe ve třetím semestru studia sociální práce. Praxi jsem uskutečnila v sociálně aktivizační službě oblastní charity Jičín Centrum Fialka v Lomnici nad Popelkou. Prostřednictvím praxe jsem měla možnost blíže se seznámit s problémy, které řeší sociální pracovníce při své práci s cílovou skupinou dané sociální služby. Jako velmi citlivé téma týkající se dětí považuji dopad rozpadu manželství a vše, co s touto situací souvisí. V rámci praxe jsem byla přítomna setkání členů multidisciplinárního týmu, jenž řešil problematiku zavádění Cochemské praxe na Semilsku. Na setkání jsem si uvědomila, že existuje další způsob a možnosti, jak zmírnit negativní vliv procesu rozpadajícího se manželství na děti a jejich rodiče. Téma Cochemské praxe mě natolik zaujalo, že jsem se chtěla s jeho principy seznámit podrobně, a to nejen teoreticky. Především mě zajímalo, do jaké míry jsou tato teoretická východiska, zakotvená v mnoha odborných publikacích, realizovatelná v praxi, zejména na Semilsku. Aby Cochemská praxe měla pozitivní přínos, je podle mého názoru důležité, jak jsou s touto myšlenkou ztotožnění kompetentní aktéři, kteří mohou proces ovlivnit. Cochemská praxe, pokud je dobře nastavena, může být velmi dobrou oporou v systému sociální práce. Může zmírnit negativní dopady na další fungování členů rozpadající se rodiny a urychlit proces jejich psychosociálního zotavování se. Na setkání multidisciplinárního týmu jsem si uvědomila, že dobré nastavení tohoto modelu je pouhým začátkem dlouhodobého procesu k jeho efektivnímu a účelnému fungování. Tím, jaký postoj k tomuto procesu zaujímají sociální pracovníci Orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále OSPOD) a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Oblastní charity Jičín (dále SAS OCHJ) na Semilsku, se zabývá tato bakalářská práce jejíž součástí je výzkumné šetření v uvedených organizacích.

1 Cíl práce a nástin metodiky zpracování

Hlavním cílem bakalářské práce je výzkumným šetřením zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí Cochemskou praxi u Okresního soudu v Semilech.

Hlavní cíl výzkumu bude rozčleněn do tří dílčích cílů. První dílčí cíl se zaměří na zjištění, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí proces nastavování Cochemské praxe. Druhý dílčí cíl bude zkoumat, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí průběh a výsledek opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe. V rámci třetího dílčího cíle bude zkoumáno, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí realizaci Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací.

Bakalářská práce obsahuje část teoretickou, část metodickou a část s prezentací výzkumných zjištění. Teoretická část přiblíží prostředí, ve kterém budu zkoumat téma Cochemské praxe. Zaměřím se nejdříve na téma opatrovnické řízení, kde vysvětlím pojem rodičovský konflikt a jeho negativní dopady na děti. V souvislosti s opatrovnickým řízením zmíním pojem kolizní opatrovnictví, vysvětlím rodičovskou odpovědnost a participační práva dítěte. Zvláštní pozornost zaměřím na vymezení tématu Cochemská praxe v opatrovnickém řízení. Prostřednictvím odborné literatury vysvětlím vymezení a podstatu Cochemské praxe a popíšu její aktéry. Vysvětlím předpoklady interdisciplinární spolupráce a zmíním průběh opatrovnického řízení. Teoretická část bude zakončena tématem Cochemské praxe u Okresního soudu v Semilech. V úvodu metodické části budou formulovány výzkumné cíle a popsána výzkumná strategie s technikou dotazování. Součástí metodické části bude transformace dílčích cílů do tazatelských otázek a dále popis výběru a charakteristika informantů. Navazovat bude vlastní průběh šetření a způsob zpracování získaných údajů. V části, která bude prezentovat výzkumná zjištění, bude proveden popis a interpretace dosažených výsledků výzkumného šetření. Dále bude provedeno shrnutí výsledků. Bakalářská práce bude zakončena diskusí a doporučením.

2 Teoretická část

V teoretické části mé bakalářské práce přiblížím prostředí, ve kterém budu provádět výzkum týkající se problematiky Cochemské praxe. V první části se budu věnovat opatrovnickému řízení. Představím metodiku zavádění interdisciplinární spolupráce, která vymezuje základní principy opatrovnického řízení. V jednotlivých podkapitolách se budu věnovat rodičovskému konfliktu a jeho negativním dopadům na děti, zmíním i mimořádně důležitý institut při řešení rodičovských konfliktů jako je kolizní opatrovnictví. Na význam rodičovské odpovědnosti a participační práva dítěte upozorním v závěrečných podkapitolách první části.

V druhé části představím Cochemskou praxi v opatrovnickém řízení. První podkapitolu budu věnovat vymezení a podstatě Cochemské praxe a dále okolnostem jejího vzniku. V druhé podkapitole představím hlavní aktéry Cochemské praxe a jejich role v rámci opatrovnických řízení. V třetí podkapitole zdůrazním význam interdisciplinární spolupráce, její cíl, principy, zdroje. Samotným průběhem opatrovnického řízení se budu zabývat ve čtvrté podkapitole. Poukážu na možnosti rodičů obrátit se na různé organizace či odborníky před zahájením opatrovnického řízení. Ke zkrácení celého řízení může přispět institut jiného soudního roku, který v této podkapitole krátce popíšu. Následně se budu věnovat edukaci rodičů, kterou považuji v opatrovnickém řízení za velmi důležitou. Dále zmíním i potřebu další odborné pomoci těm rodičům, pro které je základní edukace nedostačující. Různými zákonnými předpisy je upravena povinnost mlčenlivosti, vztahující se k výkonu dané profese. Jejich základní výčet bude také součástí této podkapitoly. Čtvrtou podkapitolu uzavřu popisem rodičovského plánu, který by měl být realizací rodičovské dohody uzavřené před soudem.

Teoretickou část mé bakalářské práce zakončím třetí subkapitolou, která bude věnována Cochemské praxi u Okresního soudu v Semilech. V první podkapitole popíšu průběh zavedení Cochemské praxe v lokalitě Semilsko. Dále představím konkrétní aktéry Cochemské praxe v této lokalitě. Průběh opatrovnického řízení u Okresního soudu v Semilech bude popsán v závěru této podkapitoly. Druhá podkapitola bude věnována roli sociálních pracovníků Orgánu sociálně právní ochrany dětí Semily. Závěrečná třetí podkapitola představí role sociálních pracovníků Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Oblastní charity Jičín – Centrum Fialka.

2.1 Opatrovnické řízení

Ve své bakalářské práci se zabývám výzkumem Cochemské praxe na Semilsku z pohledu sociálních pracovníků. Proto úvodní kapitolu věnuji přiblížení významu opatrovnického řízení pro lepší pochopení souvislostí s Cochemským modelem, který popíšu později v dalších kapitolách. Opatrovnickým řízením se v Metodice zavádění interdisciplinární spolupráce zabývá Markéta Nováková (2020). Podle autorky má stát při rozpadu rodiny povinnost v roli soudu anebo v roli OSPOD zajistit dítěti výkon jeho práv ze strany rodičů a konat v souladu s jeho nejlepším zájmem. Konat by měl ať už v roli kolizního opatrovníka nebo v případě, že se jedná o ohrožené dítě, dle § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění. Nováková (2020) zmiňuje povinnost vyplývající z mezinárodní i národní legislativy, např. Úmluvy o právech dítěte, Evropské úmluvy o výkonu práv dětí, Ústavy České republiky a dalších. Podle Mikulkové (2021) je smyslem opatrovnického řízení ochránit dítě tak, aby jeho další život nebyl negativně poznamenán rozpadem vztahu jeho rodičů. Dále autorka poukazuje na to, že hlavním úkolem opatrovnického řízení je rozhodnutí, jak rodiče budou pečovat o dítě po rozvodu a jak se budou finančně podílet na nákladech souvisejících s jeho potřebami. Podle autorky si toto v ideálním případě rodiče určí sami společnou dohodou.

2.1.1 Rodičovský konflikt

Holá (2013) popisuje atmosféru rodinného prostředí v situaci, kdy se životní cesty rodičů začnou rozcházet. Autorka zmiňuje vzrůstající napětí v rodině, vytrácející se emoční jistotu a pohodu. Rodiče vzájemně ztrácí oporu a porozumění a v nejhrošších případech proti sobě stojí jako nepřátelé. Podle autorky jsou rodinné krize běžnou součástí rodinného soužití. Zásadní však je, jakým způsobem rodiče k problémům přistupují, jakým způsobem je řeší a komunikují o nich, a jaký význam jim připisují.

2.1.2 Negativní dopady rodičovského konfliktu na děti

Problémový rozchod rodičů může dítě vnímat jako velmi zatěžující. Záleží na dovednostech a vůli rodičů, jak velkému riziku své dítě vystaví. Prospěch a zdravý vývoj dítěte záleží na přístupu obou rodičů. V průvodci opatrovnickým řízením u Okresního soudu v Semilech (Průvodce, 2022:35) je uvedeno:

„Chování rodičů, které je pro dítě zraňující, se většinou dotýká těchto oblastí:

- *zatahování dítěte do konfliktu rodičů;*
- *zahlcování dítěte negativními emocemi a city rodičů;*
- *využívání dítěte jako prostředku komunikace mezi rodiči;*
- *vystavování dítěte volbě mezi rodiči;*
- *přenášení nenávisti k rodiči na dítě, očerňování;*
- *zamezování kontaktu s rodičem;*
- *manipulativní chování k dítěti;*
- *orientování se spíše na potřeby rodičů než dítěte;*
- *soutěžení mezi rodiči o uznání a pozornost dítěte.“*

Při dlouhodobém konfliktu rodičů je dítě vystaveno velkému stresu i možným nežádoucím následkům v jeho budoucím vývoji. V průvodci opatrovnickým řízením u Okresního soudu v Semilech (Průvodce, 2022:36) je uvedeno:

„Děti mohou mít problémy nejčastěji související:

- *se spánkem, pomočováním, příjmem potravy, bolestí hlavy, břicha;*
- *s pocitem viny, nízkou sebedůvěrou, úzkostmi, se zpracováním emocí, sebeubližováním;*
- *s prospěchem, chováním, krádežemi, lhaním, agresivitou, apatií, depresí*
- *s uzavřením se do sebe, útky z domova, sklony k závislostem, užíváním vulgarismů;*
- *se zhoršením vztahů, problémy s vrstevníky, s komunikací, delikvencí a mnohými dalšími problémy.“*

2.1.3 Kolizní opatrovnictví

Mimořádně důležitým institutem při řešení rodičovských konfliktů je kolizní opatrovnictví, které vychází především z toho, že „...rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka“ (zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 892 odst. 3, v platném znění).

Markéta Nováková je také autorkou další publikace s názvem Metodika – multidisciplinární specialista (2020), která se zabývá základním principem opatrovnictví. Jak autorka uvádí, opatrovníka jmenuje soud, a tudíž se jedná o přímé zastoupení, kdy opatrovník jedná jménem zastoupeného. Pro kolizního opatrovníka je nutné znát právní rámec, ve kterém se pohybuje, jaké má pravomoci, komu podléhá, jak a kdy mu vzniká zakázka. Nováková (2020) zdůrazňuje, že opatrovník jako zástupce dítěte musí znát jeho práva a vědět, jak prosadit jejich uplatnění, jakou formou, jakými prostředky a v jakých situacích je vhodné je aplikovat. Zajímavou publikací od téže autorky Markéty Novákové je také publikace s názvem Metodika pro opatrovnícké řízení cochemského typu (2019), která se zaměřuje na výkon kolizního opatrovníka v situaci rozpadu rodiny. Dle autorky se výkon kolizního opatrovníka dříve zpravidla zredukoval na provádění šetření v domácnosti a předložení zprávy o poměrech dítěte soudu. Tato praxe se napříč republikou velmi liší. Někde bývají rozhovory s dítětem běžnou součástí práce kolizního opatrovníka, jinde se dítě s opatrovníkem ani neseťká.

Rodičovská odpovědnost

Nováková se v Metodice multidisciplinární specialista (2020) mimo jiné zabývá i rodičovskou odpovědností. Ta začíná matce narozením dítěte, otci na základě jedné z domněnek otcovství a končí dnem, kdy dítě nabude plné svéprávnosti, dosažením věku 18 let nebo rozhodnutím soudu o přiznání plné svéprávnosti. Rodičovskou odpovědnost charakterizuje také legislativní předpis. „Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti.“ (zákon č. 89/2012 Sb.,

Občanský zákoník, § 859, v platném znění) Výklad Novákové (2020) je mi oproti legislativnímu vyjádření bližší svojí srozumitelností. Vedle Novákové popisuje zajímavě rodičovskou odpovědnost také Mikulková (2021). Podle autorky jediný zásah do rodičovské odpovědnosti může udělat pouze soud. Ten může u velmi závažných případů rodiče rodičovské odpovědnosti zbavit, jejich výkon pozastavit nebo omezit. „*Péče o dítě je nejdůležitější součástí rodičovské odpovědnosti, neboť každodenní péče o dítě zakládá osobní vztah mezi rodičem a dítětem, směřuje citovou orientaci dítěte a umožňuje, aby se mezi nimi vytvořil rodinný vztah. Jen tím, že rodiče mají právo o dítě osobně pečovat, může být zajištěn přirozený prostor pro rozvoj a seberealizaci dítěte.*“ (Mikulková, 2021:101) Podle Mikulkové (2021) má dítě právo, aby se na jeho výchově podíleli oba rodiče. Rodiče mají právo pečovat o své děti, a tudíž v jejich zájmu i rozhodovat, bez ohledu na to, komu dítě bylo do péče svěřeno.

Participační práva dítěte

Rodiče se mohou v Průvodci opatrovnickým řízením u okresního soudu v Semilech (2022) dočíst o participačních právech dítěte. Dítětem se podle Úmluvy o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb., část I, článek 1) rozumí „...*každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.*“ Dítěti by mělo být zajištěno právo účastnit se řízení, jež se ho bezprostředně týkají. Ohled musí být brán na jeho rozumovou dospělost. Každé dítě má právo na to, aby bylo informováno o všech důležitých situacích ve svém životě. Jůzová a kol. (2019) upozorňuje, že dospělí často bez účasti dětí činí zásadní rozhodnutí, které mají na životy jejich dětí přímý dopad. Priority dospělých však ne vždy jsou shodné s prioritami dětí. Většina dětí je schopna vyjádřit své pocity a přání, a to v míře odpovídající jejich věku. Základní kompetencí rodiče je umění co nejlépe jim rozumět. S právem dítěte na participaci do jeho záležitostí je úzce spojeno i právo na naplnění jeho základních potřeb. Dítě má potřebu rozumět světu, ve kterém žije. Dítě má potřebu také ovlivňovat události, které se týkají jeho života. Dítě má potřebu žít svůj život nejen přítomností, ale i budoucností. Jedním ze základních práv dítěte, nikoliv povinností, je jeho právo na svobodné vyjádření svého názoru. Toto právo dítěte není omezeno žádným věkovým limitem.

2.2 Cochemská praxe v opatrovnickém řízení

Předchozí kapitola byla zaměřena na uvedení do problematiky opatrovnického řízení v souvislosti s řešením rodičovského konfliktu. Cílem bylo také přiblížení negativních dopadů rodičovského konfliktu na děti a zdůraznění rodičovské odpovědnosti. Pro lepší pochopení následující kapitoly byl zmíněn význam kolizního opatrovnictví jako důležitého institutu při řešení rodičovských konfliktů. Následující kapitola, která představí Cochemskou praxi, objasní její zásadní přínos pro zachování participačních práv dítěte v opatrovnickém řízení. V této kapitole je představena Cochemská praxe, která má za cíl dosáhnout smírného řešení v rodičovském konfliktu s důrazem na nejlepší zájem dítěte. Vznik Cochemské praxe a její průběh považuji za stěžejní pro vymezení, neboť uvede čtenáře do kontextu zkoumaného fenoménu.

2.2.1 Vymezení a podstata Cochemské praxe

Jürgen Rudolph (2010) popisuje okolnosti vzniku modelu Cochemské praxe, který je zasazen do devadesátých let minulého století v německém regionu Cochem-Zell. Vzájemná kritika odborníků různých profesí, kteří se zabývají rozvody (soudci, advokáti, sociální pracovníci, psychologové atd.), se v rámci konference přetavila v myšlenku vzájemné spolupráce a postupně se rozšířila do celé Evropy. Podle Rogalewiczové (2015) je specifickým znakem Cochemské praxe to, že její vznik nebyl iniciován pokynem nadřízených orgánů či přímo zákonem, ale vzešel od subjektů, kteří tuto problematiku v praxi řeší. Veškeré aktivity tedy podle autorky vycházely od odborníků, kteří se setkávali s problémy a důsledky rodičovských konfliktů ve své denní praxi. Významným zdrojem informací pro rodiče je webový portál www.cochem.pro. Podstata Cochemské praxe je zde popsána jako snaha o co nejrychlejší vyřešení sporu mezi rodiči tak, aby konflikt neeskaloval a situace dítěte se nezhoršovala. Například soud nařídí jednání od podání návrhu co nejdříve. Je kladen důraz na zachování rodičovské odpovědnosti u obou rodičů. Otázkou není, kdo bude mít dítě v péči, ale jak si rodiče péči o dítě rozdělí. Společná dohoda rodičů je preferována před názorem soudu. Rodiče mají při problémech s uzavíráním dohody podporu odborníků. Zpočátku může být tato podpora vynucena, ale postupně se obvykle stává dobrovolnou. Další náhled poskytuje Nováková (in Rogalewiczová, 2015:19), která poukazuje na to, že základními předpoklady pro úspěšné fungování

Cochemská praxe je především: „...změna vnímání a postoje všech účastníků opatrovnického řízení. Středobodem zájmu se nutně musí stát dítě a jeho právo na výchovu a péči od obou jeho rodičů, a to i po jejich rozdělení coby manželského páru. Mohou se rozejít jako partneři, nesmí se však rozejít jako rodiče. Jejich rodičovská povinnost a odpovědnost nezaniká spolu s manželstvím, ale trvá minimálně do doby, než jejich dítě dosáhne dospělosti. Oba rodiče mají právo, povinnost i odpovědnost vůči svému dítěti a v tak těžké životní situaci, jakou rozvod bez pochyby je, je třeba jim pomoci uchovat si toto právo, plnit své povinnosti a dostát nebo znovu nabýt své rodičovské odpovědnosti.“ O zavedení Cochemské praxe v ČR usiluje spolek Cochem.cz, za podpory Nadace Sirius, který pro odborníky z praxe organizuje workshopy a semináře s touto tematikou.

2.2.2 Aktéři Cochemské praxe

V následující části této kapitoly představím hlavní aktéry Cochemské praxe a jejich role v rámci opatrovnických řízení.

Soud

Konečnou a nedílnou součástí v celém systému Cochemské praxe je podle Rogalewiczové (2015) soud. Úlohou soudu je usilovat o své nezávislé a autoritativní postavení. Podle autorky by měl soud pomoci usměrňovat nejen rodiče, ale i veškeré zúčastněné profese neprodleně k uzavření dohody pro dobro dítěte. Prvním úkolem soudu je nařídít jednání ve věci, kdy by měl být termín ustanoven do čtrnácti dnů od momentu, kdy obdrží písemné podání návrhu. Po stanovení termínu prvního jednání soud odkazuje rodiče na OSPOD, ve snaze zajistit již před řízením před soudem dohodu mezi rodiči. Autorka dále zmiňuje, že pokud v tomto mezičase nedojde k uzavření dohody, uskuteční se první jednání. To, že se nepovedlo věc vyřešit smírně za pomoci pracovníků péče o dítě, neznamená, že by měl soud autoritativně rozhodnout během prvního jednání. Soud se naopak snaží rodiče přimět ke vzájemnému porozumění, a především k porozumění zájmu jejich dítěte.

OSPOD

Samostatné působení OSPOD vymezuje zákon č. 359/1999 Sb. o orgánu sociálně-právní ochrany dětí, v platném znění. Zaměřuje se především na poradenskou, preventivní a výchovnou pomoc. V souvislosti s Cochemskou praxí stojí především podle Rogalewiczové (2015) za zmínění fakt, že OSPOD v rámci svého působení může vystupovat v řešení rodičovského konfliktu jako organizace hájící zájmy rodičů i samotného dítěte. Podle autorky je úkolem OSPOD doporučit znesvářeným rodičům najít řešení jejich společného konfliktu. V souladu se zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění, bývá zpravidla při hájení zájmu dítěte jmenován kolizním opatrovníkem OSPOD. Rodiče se mohou s OSPOD setkat před samotným zahájením soudního řízení ve věci péče soudu o nezletilé. Zákon č. 359/1999 Sb., o orgánu sociálně-právní ochrany dětí, v platném znění, umožňuje jakémukoliv dítěti obrátit se na OSPOD před začátkem soudního řízení s žádostí o pomoc, aniž by o tom rodiče věděli. Vedle dalších autorů se dané problematice věnuje také Brzobohatý a kol. (2015), který vidí samotnou podporu OSPOD především v jeho poradenské a preventivní činnosti. Sociální pracovník navazuje s rodiči rozhovor, na jehož základě jim představuje, jaká práva a povinnosti v dané situaci mají. Tato pomoc zahrnuje i sepsání návrhu soudu. Autor dále uvádí, že i když se OSPOD snaží hájit zájmy rodičů a nalézt efektivní řešení k odstranění konfliktu, musí brát na zřetel především zájmy dítěte.

Odborná pomoc

V Metodice pro opatrovnické řízení cochemského typu Nováková (2019) odkazuje na možnost využití odborné pomoci pro rozcházející se rodiče. Ta obvykle probíhá v poradně pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Také se může odehrávat v neziskové organizaci, která nabízí poradenské služby a je zapojena do interdisciplinární spolupráce. Odbornou pomocí pro rozcházející se rodiče se zabývají i Nováková, Poláková a Churavá v publikaci Manuál etablování interdisciplinární spolupráce (2021). Během tří týdnů se uskuteční maximálně čtyři setkání. První schůzka je informační, s oběma rodiči definuje zakázku, rodiče poučí o průběhu odborné pomoci, seznámí je s pravidly, mlčenlivostí a se způsobem sdělování záznamů soudu a poskytování sociálně-právního poradenství. Významem dalších setkání je poskytnutí sociálně-právního poradenství. Rodičům jsou poskytnuty

informace o obsahu rodičovské odpovědnosti, roli obou rodičů v životě dítěte, rodičovských kompetencích, vzájemném respektování rodičů v jejich rodičovských rolích, o právech dítěte na péči obou rodičů a kontakt s nimi. Autorky kladou velký význam na důležitost pozitivní komunikace o záležitostech dítěte, v manuálu se hovoří i o dopadech rodičovského konfliktu na dítě. Oba rodiče jsou vedeni převzít na sebe odpovědnost za budoucí život dítěte a dospět ke smírnému řešení. Cílem je vypracování písemného seznamu konkrétních pravidel, která budou budoucí styk s dítětem a péči o něj upravovat. Výklady všech výše uvedených autorek jsou přínosné a každý z nich má svůj osobitý náhled na problematiku.

Advokáti

První z profesí, na kterou se rodiče při řešení svého konfliktu obvykle obracejí, jsou advokáti. V Cochemské praxi jsou advokáti ve většině případů specializovaní na rodinné právo. Zákon č.85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, uvádí ustanovení, kterými se advokáti musí řídit. V souladu s tímto zákonem se advokát při výkonu své činnosti musí řídit hlavně zájmy klientů, tedy nejen je účinně hájit, ale i aktivně prosazovat. Matoušek (2015) poukazuje na to, že někteří odborníci svým odlišným chápáním zákona nehledí na zájmy dítěte, ale především na zájmy klienta. Brzobohatý a kol. (2015) doplňují, že přestože advokát zastupuje rodiče dítěte, a ne dítě samotné, měl by při hájení zájmů klienta najít řešení konfliktu a respektovat práva zaručená dítěti. Práva dítěte vychází z Úmluvy o právech dítěte (2015). Holá (2014) považuje za důležité, aby se rozrůstal počet advokátů, kteří budou seznámeni se složitostí rodičovských konfliktů, a aby rodiče při řešení sporů vyhledali právní zástupce, kteří se budou na danou problematiku specializovat. Advokát by měl mít patřičnou dávku empatie, aby byl schopný se vcítit do pocitů obou rodičů.

Soudní znalci

Nováková, Poláková a Churavá (2021) kladou důraz i na roli soudního znalce. Úloha soudního znalce se využívá jen v případech, ve kterých je možné, že existují indicie o narušených kompetencích rodičů, nebo když se jedná o dítě se specifickými potřebami. Soudní znalec nerozhoduje o formě péče, vysvětluje rodičům možné dopady jejich sporu a nezvládnutí rozvodu na dítě. Sdílím názor s Rudolphem (2010), který hovoří o povinnosti znalce v průběhu dvou měsíců vypracovat posudek, který zahrnuje podrobnou analýzu situace v rodině, ale i názory znesvářených partnerů.

Soudní znalec se snaží během této doby rodiče přimět k urovnání sporu a k uzavření dohody. Uspokojivého cíle pak má dosáhnout pomocí psychologického a terapeutického působení na rodiče, kdy na základě komunikace proniká k podstatě problému a hledáním vzájemných kompromisů se jej snaží odstranit. Rudolph (2010) uvádí, že pokud se znalci podaří znesvářené strany dovést k uzavření dohody, povinnost vypracovat znalecký posudek mu odpadá. V případě, že se tak nestane, o celé záležitosti rozhoduje soud, a to na základě vypracovaného znaleckého posudku.

2.2.3 Předpoklady interdisciplinární spolupráce

Pro aplikování Cochemské praxe je nutná interdisciplinární spolupráce výše uvedených aktérů, kterou Nováková a spol. (2021:11) definuje takto:

„...jde o standardizovaný postup, ve kterém jsou jasně dané role, povinnosti a závazky ve vztahu ke všem profesím, které se účastní opatrovnického sporu. Je také jasně daný časový rámec, aby bylo možné udržet fokus na řešení a dosažení cíle. Tento postup funguje na základě vzájemné aktivní spolupráce profesí, která zaručuje provázanost, efektivitu a flexibilitu. Jde o koordinovaný postup. Každá z profesí ví, kdy do řešení rodičovského konfliktu vstupuje a jak má její vstup vypadat. Jde o funkční řešení opatrovnických sporů, které je zaměřené na práci s rodiči s cílem naučit je komunikovat na rodičovské úrovni.“

Rogalewiczová (2015) uvádí, že při spolupráci všech zúčastněných odborníků je do značné míry využívána neformální komunikace. Skutečnost, že se všichni osobně znají, usnadňuje vzájemnou komunikaci. Místo oficiálních písemných žádostí je často jednodušší vyřídit svůj požadavek telefonicky. Je přínosné, když má volající představu, kdo sedí na druhé straně a k hlasu ve sluchátku si dovede přiřadit i tvář. Největší výhodou tohoto systému je podle autorky fakt, že každý se může kdykoliv obrátit na kterýkoliv jiný článek systému s žádostí o spolupráci a využít tak jeho kompetenci nebo odbornosti.

Cíl spolupráce

Cíl Chochemské praxe je na webovém portálu Cochem.cz (Cochem.cz, dostupné z <https://www.cochem.cz>) definován jako změna v přístupu opatrovnického řízení při řešení rodičovského konfliktu. Úloha státu je zde popisována tak, že by měl do

rodinného života zasahovat co nejméně, efektivně a s cílem pomoci najít rodičům smírné řešení. Zájem dítěte by měl být na prvním místě.

Principy spolupráce

Podle webového portálu Cochem.cz jsou hlavními principy spolupráce při Cochemské praxi koordinace, komunikace a edukace. Principy spolupráce při Cochemské praxi řeší i Nováková (2020). Vymezení a zachovávání domluveného postupu zajistí, že každá profese ví, s čím a kdy může vstoupit do rodičovského konfliktu, co se řešilo v předcházející intervenci a co se bude dále odehrávat. Procesy se mohou u jednotlivých soudů začleněných do interdisciplinární spolupráce lišit, vždy je ale podstatné, aby domluvený postup byl transparentní pro všechny, jak pro rodiče, tak pro aktéry spolupráce. Nováková (2020) uvádí, že v interdisciplinární spolupráci jsou všechny zainteresované profese na stejné úrovni. Intervence každé začleněné profese jsou vnímány jako rovnocenné. Spolupráce nejčastěji vzniká v soudním regionu soudu, který se rozhodne postup zahájit. Na první schůzce se ustanoví realizační tým, který se obvykle jednou měsíčně schází a domlouvá postup, čeho je potřeba dosáhnout. Podle autorky lze účinné spolupráce docílit pouze za podmínky, že budou mít všichni zúčastnění stejný přístup k rodičům.

Zdroje spolupráce

Nováková (2020) v Metodice zavádění interdisciplinární spolupráce klade důraz na zdroje, bez kterých se spolupráce neobejde. Nejdůležitějšími jsou lidské zdroje, jejich snaha a motivace se podílet na etablování Cochemské praxe v dané lokalitě. Motivovaní a rozhodnutí lidé jsou hlavním zdrojem, bez kterého se tato praxe neobejde. Vítané jsou i další zdroje jako např. finanční zdroje a zdroje společného vzdělávání. Finanční zdroje je možné použít na výrobu metodiky, společných materiálů, financování vzdělavatelů a školitelů, facilitátora, setkávání realizačního týmu atd. Lze k tomu využít např. zdrojů z městských rozpočtů, krajských úřadů, Evropských fondů atd. Většinou o dotace žádají neziskové organizace poskytující služby pro rodiny, rodiče a děti, jež jsou součástí interdisciplinární spolupráce.

Lhůty

Relativně krátké lhůty mohou podle Novákové, Polákové a Churavé (2021) uklidnit spor v začátku. Napomáhají vytvářet pozitivní tlak na rodiče a vzít na vědomí i fakt, že pokud to sami nezvládnou, budou muset vyhledat odbornou pomoc, která bude buď dobrovolná, nebo bude uložena. Nejedná se však o nátlak v co nejkratším čase získat od rodičů dohodu. Důležité je rodičům ukazovat, že je normální se dohodnout. Rudolph (2010) uvádí, že cílem rychlého jednání je, a to zejména u dětí nižšího věku, zamezit takovému sporu, kdy podstatně zvyšuje šance na trvalé odloučení od jednoho z rodičů.

2.2 4 Průběh opatrovnického řízení

Pro zdárný průběh opatrovnického řízení je důležité dohodnout se na pravidlech spolupráce v rámci interdisciplinárních týmů. Významnou roli hraje informovanost a dostatečná edukace rodičů i dětí a v případě potřeby následná odborná pomoc rodičům. Dobrou prevencí proti opakujícímu se řešení rodičovských sporů před soudem může být rodičovský plán. V následujících kapitolách bude tato problematika více přiblížena.

Návrh na zahájení opatrovnického řízení

Nováková (2020) v Metodice zavádění interdisciplinární spolupráce poukazuje na to, že se rodiče mohou při sepsání návrhu na úpravu poměrů k dětem obrátit na různé organizace či odborníky. Nejčastěji to jsou advokáti, OSPOD, občanská poradna, poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, informační centrum soudu, neziskové organizace nabízející sociálně-právní poradenství atd. Autorka zdůrazňuje nutnost, vyjasnit předem s rodiči, že až na výjimky žádný z těchto subjektů nepomáhá sepsat návrh jen jednomu z rodičů. Nováková (2020) vychází z principů interdisciplinární spolupráce. Toto pravidlo neplatí pro advokáty, je ale mnoho takových, kteří kontaktují sami právního zástupce druhého rodiče nebo i samotného rodiče. Občas při nastavování a domlouvání tohoto pravidla používají argumenty, že některé instituce (občanské poradny, poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, OSPOD) jsou povinny, když se na ně rodič obrátí, poskytnout sociálně-právní poradenství. Jak dále Nováková (2020) uvádí, mnoho interdisciplinárních týmů došlo

k následujícímu řešení. Když přijde rodič sám, poučí ho o tom, že problém se týká jejich společného dítěte, a proto je velmi důležité, aby byl na schůzce i druhý rodič. Přístupnost potřebných a relevantních informací je velmi klíčová pro zmírnění nejistoty rodičů. Ti nabývají lepší představu o tom, co se dál bude dít, čím si budou muset projít, a jak to bude časově náročné.

Jiný soudní rok

Nováková, Poláková a Churavá (2021) hovoří o institutu jiného soudního roku, který přináší velké výhody při aplikaci interdisciplinární spolupráce. Mohlo by se zdát, že jde o jednání navíc, ale opak je pravdou. Může podstatně přispět ke zkrácení celého řízení. Proces jiného soudního roku je méně formální, připouští zapojení rodičů do procesu rozhodování o svém dítěti a vzít na sebe rodičovskou odpovědnost za osud svého dítěte. Podle autorek je soudce tím, kdo prosazuje svoji autoritu a dává rodičům na zřetel, že jejich rodičovské kompetence bude klasifikovat dle toho, jak jsou schopní a ochotní se aktivně podílet na hledání řešení. Při tom jim srozumitelně vysvětlí, že jsou to oni, kdo by měl o svém dítěti rozhodovat. Tuto kompetenci jim předá s důvěrou, že se dokáží domluvit. Celý proces se zefektivňuje tím, že rodiče jeho autoritu respektují.

Edukace

Nováková (2019) v publikaci Metodika pro opatrovnické řízení cochemského typu uvádí edukaci rodičů jako první intervenci do rodičovského sporu. Jedná se o základní edukaci a odstranění neznalosti rodičů. Zahrnuje obeznámení rodičů s možnostmi úpravy poměrů k nezletilým dětem po rozpadu jejich vztahu. Problematikou edukace se zabývá Nováková (2020) i v publikaci Metodika zavádění interdisciplinární spolupráce. Základní edukace má za úkol předat rodičům relevantní a správné informace, zodpovědět jejich dotazy, objasnit nejdůležitější pojmy a jejich vliv do praktického života a vyvrátit nejčastější mýty a předsudky. Důležité je vybavit těmito informacemi oba rodiče najednou. Podle Novákové (2019) je edukace obvykle prováděna v rámci společné schůzky obou rodičů na OSPOD. Zdůrazňuje tím důležitost obou rodičů a zpravidla se alespoň jednomu z rodičů uleví. Nemusí se bát, že by se s ním nepočítalo, nebo, že by mohl o své dítě přijít. Společná schůzka se ukázala jako jeden z nejdůležitějších nástrojů interdisciplinární spolupráce. V praxi obvykle trvá cca 45-60 minut. OSPOD společnou schůzkou podporuje rodiče, aby si

svou rodičovskou odpovědnost uvědomili a změnili své chování a přístup. Edukace od začátku nastavuje atmosféru pro domlouvání se a vytyčuje cíl – naučit se vše řešit v zájmu svého dítěte. Jak je uvedeno v Metodice zavádění interdisciplinární spolupráce (2020), edukaci je možné provádět i v rámci skupinového setkání rodičů, což zatím není v České republice moc obvyklé. Rozdílem je, že poskytovatel této edukace není pověřen výkonem kolizního opatrovnictví, a to je v tomto případě řešeno jinak. Skupinová edukace je v podstatě seminář, kdy jde o jednostranné předávání informací rodičům. Tento způsob předurčuje jiné klima pro práci s rodiči a významně snižuje riziko, že rodiče budou chtít probírat svou minulost a konkrétní věci. Přítomnost jiných párů slouží také jako účinná forma reflexe, ve smyslu zrcadlení. Rodiče mohou např. pozorováním ostatních zjistit, že na tom nejsou tak špatně, když dokáží sedět vedle sebe, nebo se pozdravit, zatímco jiní se chovají jinak, hůř nebo taky lépe.

Odborná pomoc rodičům

Nováková (2020) v Metodice zavádění interdisciplinární spolupráce hovoří o tom, že některým rodičům postačí základní edukace a schůzka se soudcem k tomu, aby se byli schopni dohodnout, jiní potřebují další pomoc. Jsou i tací rodiče, co se na soud obrací už s dohodou. Dost početná skupina rodičů projde edukací a prvním soudním jednáním, které končí dohodou. Menší skupina prochází fází, kdy jim pomůže odborná pomoc, ať již charakteru krátkodobého či dlouhodobého. Podle metodiky nejmenší procento rodičů, obvykle to bývá 10 %, se dohodnout nedokáže a projde celým procesem až k soudnímu rozhodnutí.

Mlčenlivost

Nováková (2020) uvádí v Metodice zavádění interdisciplinární spolupráce základní výčet zákonných předpisů, upravujících povinnost mlčenlivosti, které se vztahují k výkonu dané profese:

- poskytovatelé odborné pomoci poskytující služby na základě pověření k výkonu SPOD – zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- poskytovatelé sociálních služeb - § 100 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- mediátoři - § 9 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci

- poskytovatelé zdravotnických služeb (kliničtí psychologové) - § 51 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.“

Jak dále autorka uvádí, je velmi důležité diskutovat o mlčenlivosti a vyjasnit si, za jakých podmínek a jaké informace může poskytnout poskytovatel odborné pomoci. Pokud se rodiče nedomluví a řízení spěje k autoritativnímu soudnímu rozhodnutí, soudce vyžaduje podklady pro rozhodnutí, které vykoná. Nesmí chybět zprávy, které dokládají účast obou rodičů na schůzkách odborné pomoci. Velmi důležitá je zpráva vypovídající o kompetencích rodičů tak, jak na ně pohlížíme v rámci principů interdisciplinární spolupráce. Soudce především potřebuje vědět, zda se oba rodiče aktivně účastnili odborné pomoci, zdali ji žádný z nich předčasně neukončil.

Rodičovský plán

Problematikou rodičovského plánu se zabývá Mikulková (2021:166). *„Cílem rodičovského plánu je zajištění práv a potřeb dítěte a zapojení rodičů do péče o dítě a rozhodování o podstatných záležitostech, které vyplývají z rodičovské odpovědnosti.“*

Bližší je mi výklad Novákové (2019), která považuje rodičovský plán jako realizaci rodičovské dohody uzavřené před soudem. Obvykle se v dohodě uvádí dohodnutá forma péče a výše výživného. Rodičovský plán a vněm vše uvedené jsou soudně nevyhmatelné. Nicméně se osvědčil jako dobrá prevence proti opakujícímu se řešení rodičovských sporů před soudem. Se souhlasem rodičů a na jejich žádost, je možné založení do soudního spisu nebo spisu OSPOD. Podle autorky je pro rodiče někdy podstatné, že jiná autorita ví, na čem se dohodli.

2.3 Cochemská praxe u Okresního soudu v Semilech

Bakalářská práce se zabývá výzkumem Cochemské praxe u Okresního soudu v Semilech. Podle údajů uvedených na portálu soudů ČR (justice.cz/soudy) je popsána pozice Okresního soudu v Semilech v kontextu dané lokality. Okresní soud v Semilech je do počtu soudců jeden z nejmenších českých okresních soudů v České republice. Sídli ve městě Semily v Libereckém kraji. Odvolacím soudem je Krajský

soud v Hradci Králové. Ve věcech péče soudu o nezletilé rozhoduje jako soud prvního stupně. Podle údajů Českého statistického úřadu (2023) se okres Semily rozkládá na území o rozloze 662, 33 km² a k 1. 1. 2022 zde žilo 77 547 obyvatel. Okres Semily je rozdělen na tři správní obvody obcí s rozšířenou působností III. stupně, které v dané lokalitě zajišťují sociálně-právní ochranu dětí. Jedná se o obce Semily, Turnov a Jilemnice.

2.3.1 Cochemská praxe v lokalitě Semilsko

V následujících podkapitolách přiblížím proces zavádění Cochemské praxe v lokalitě Semilsko. Popíšu průběh společného setkání odborníků různých profesí za účelem dohody o interdisciplinární spolupráci. Dále se budu věnovat realizaci nastavení Cochemského modelu s cílem zavést jej do praxe. V této části uvedu konkrétní aktéry Cochemské praxe v lokalitě Semilsko.

Zavedení Cochemské praxe v lokalitě Semilsko

Tato podkapitola uvádí pouze stručné přiblížení procesu zavádění Cochemské praxe v lokalitě Semilsko pohledem členky realizačního týmu Mgr. Vlasty Křížové. Získáním podrobných informací, náhledů a hodnocení procesu zavádění Cochemské praxe v lokalitě Semilsko od dalších informantů se bude zabývat výzkum, který je součástí této bakalářské práce. Jak uvádí Křížová, prvním impulsem zavedení interdisciplinární spolupráce bylo společné setkání odborníků různých profesí na dvoudenním semináři zaměřeném na Cochemskou praxi. Toto setkání inicioval Okresní soud v Semilech, který přizval odborníky různých profesí, které se zabývají záležitostmi dětí a rodin. Seminář se uskutečnil v květnu 2021. Školiteli byli soudce Mgr. Vladimír Polák, který jako první uvedl tento model do praxe u Okresního soudu v Novém Jičíně, a Mgr. Markéta Nováková z organizace Cochem.cz, která se věnuje zavádění a vzdělávání tohoto modelu v rámci celé republiky. V závěru semináře došlo mezi odborníky k dohodě, že interdisciplinární spolupráci inspirovanou Cochemskou praxí u opatrovnických řízení budou realizovat. Ze zástupců zúčastněných organizací vznikl realizační tým, který v období druhé poloviny roku 2021 spolupracoval na nastavení tohoto modelu a jeho zavedení do praxe. Součástí realizace byl i vznik podpůrných materiálů pro rodiče a děti. Od ledna 2022 se opatrovnická řízení ve věcech péče o nezletilé u Okresního soudu v Semilech řídí pravidly, která byla v rámci interdisciplinární spolupráce domluvena.

Aktéři Cochemské praxe v lokalitě Semilsko

Užitečným nástrojem pro pochopení opatrovnického řízení u Okresního soudu v Semilech je publikace Průvodce opatrovnickým řízením u Okresního soudu v Semilech. Tištěná verze publikace je prostřednictvím grafické úpravy Mgr. Michaely Letošníkové přístupnější i laické veřejnosti. Kromě jiných informací je v publikaci uveden výčet aktérů Cochemské praxe v lokalitě Semilsko. Jsou jimi například soudci Okresního soudu v Semilech, kteří se zabývají řízením ve věcech péče soudu o nezletilé. Do spolupráce jsou dále zapojeny všechny orgány sociálně-právní ochrany dětí v dané lokalitě, tzn. OSPOD Semily, OSPOD Jilemnice, OSPOD Turnov a OSPOD Tanvald. Odbornou pomoc zastupují Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jako jsou Oblastní charita Jičín – Centrum Fialka, Centrum pro rodinu Náruč, z.ú., Diakonie ČCE – středisko Světlo ve Vrchlabí a Poradna pro rodinu, manželství a vztahy Liberec, která poskytuje poradenství v Semilech, Turnově a Jilemnici. Dalšími aktéry jsou psychologové, psychoterapeuti, mediátoři a advokáti, kteří v lokalitě působí a do spolupráce se zapojili.

Průběh opatrovnického řízení v lokalitě Semilsko

Průběh opatrovnického řízení u Okresního soudu v Semilech je přehledně graficky znázorněn v Průvodci opatrovnickým řízením u okresního soudu v Semilech (2022:3). Grafické znázornění představuje níže uvedený obrázek č. 1:

2 GRAFICKÝ PŘEHLED PRŮBĚHU ŘÍZENÍ

Obr. 1 Průběh opatrovnického řízení u Okresního soudu v Semilech

Po podání návrhu na úpravu poměrů k nezletilým dětem ustanoví Okresní soud Semily místně příslušný OSPOD opatrovníkem dítěte a formou usnesení uloží rodičům povinnost dostavit se na edukační schůzku s konkrétním sociálním pracovníkem. Je zde také určeno místo, datum a čas schůzky. Zároveň je zde uveden kontakt na daného pracovníka. Spolu s usnesením je rodičům přeposlán i rodičovský plán. Na základě edukační schůzky s rodiči a dětmi předá stanovený opatrovník dítěte Okresnímu soudu Semily zprávu o tom, zda rodiče dospěli ke společné dohodě nebo je potřeba další intervence prostřednictvím odborné pomoci rodičům. Součástí této zprávy je i průběh edukační schůzky s dětmi. V případě dohody rodičů při edukační schůzce na OSPOD, pokud není v rozporu se zájmy dítěte, dojde při soudním jednání k jejímu schválení ve lhůtě do jednoho měsíce od podání návrhu. V případě poskytnutí doporučené odborné pomoci (obvykle služby SAS) vedoucí k dohodě rodičů je lhůta asi dva měsíce. Pokud je třeba poskytnutí další odborné pomoci (terapeuti, mediátoři, psychologové atd.), tak se tato lhůta prodlužuje až na dobu šesti měsíců. Pokud k dohodě mezi rodiči nedojde, ani při vyčerpání všech možností pomoci, tak dojde k autoritativnímu rozhodnutí soudu či k odročení jednání (např. za účelem zadání znaleckého posudku či dalšího dokazování).

2.3.2 Role sociálních pracovníků OSPOD Semily

Výzkumné šetření v rámci bakalářské práce bude realizováno prostřednictvím rozhovorů s informanty, jimiž jsou sociální pracovníci OSPOD Semily. Tato podkapitola stručně popisuje roli sociálního pracovníka v rámci OSPOD Semily. Ten vykonává svou činnost na území obecního úřadu s rozšířenou působností v lokalitě Semilsko a Lomnicko. Činnost OSPOD je založena na sociální práci s rodinou, která je z nějakého důvodu ohrožena. Jedná se o rodinu, „...*kteřá má vážné problémy ve více sférách svého fungování*“ (Matoušek, Pazlarová, 2016:15). Rodiče se mohou kdykoliv obrátit na OSPOD a požádat o pomoc a podporu při vykonávání svých rodičovských povinností a práv. Dle §8 zákona č. 359/1999 Sb., o orgánu sociálně právní ochrany dětí, v platném znění, má dítě stejné právo a může požádat o pomoc, aniž by o tom byli rodiče informováni. OSPOD poskytuje rodičům poradenství na základě jejich iniciativy, nebo je-li to v zájmu ochrany dítěte. Poradenská činnost OSPOD spočívá „...*v pomoci rodičům při řešení výchovných a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě a poskytování nebo zprostředkování poradenství rodičům*“ (Rogalewiczová, 2019:158). V rámci opatrovnických řízení u Okresního soudu v Semilech plní sociální pracovníci OSPOD roli kolizního opatrovníka dítěte, která byla popsána v první kapitole této práce, a poskytují edukaci rodičům i dětem.

2.3.3 Role sociálních pracovníků SAS OCHJ Centrum Fialka

Jedním z klíčových aktérů při zavádění Cochemské praxe na Semilsku je organizace Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi – Centrum Fialka (dále SAS). Níže je uvedena stručná charakteristika organizace, jejímž zdrojem jsou interní materiály organizace. Centrum Fialka působí pod Oblastní charitou Jičín a poskytuje své služby od roku 2017 v lokalitě Semilsko a Lomnicko. Služba je určena pro rodiny s dětmi a těhotné ženy, které se ocitly v náročné životní situaci, kterou nemůžou nebo nedovedou řešit bez cizí pomoci. Posláním služby je pomoc při naplňování základních potřeb dětí a podpora rodin v jejich fungování. Hlavními principy jsou především ochrana zájmu dítěte a podpora rodiny v samostatnosti pro rozhodování a řešení problémů, individuální přístup ke každé rodině, dobrovolnost, bezplatnost, odbornost, návaznost a spolupráce s jinými organizacemi. Cílem služby je fungující rodina, která je schopná zabezpečit potřeby dítěte s tím, aby členové rodiny získali nebo využívali svých dovedností, schopností a znalostí v různých oblastech. V rámci opatrovnických řízení u Okresního soudu v Semilech poskytují sociální pracovníci SAS OCHJ

odbornou pomoc rodičům, kteří se nedohodli v rámci edukační schůzky na OSPOD. Tato pomoc je doporučena pracovníkem OSPOD nebo nařízena soudem.

Předpoklady pro výkon role sociálních pracovníků OSPOD a SAS

Považuji za důležité uvést předpoklady, které jsou důležité pro výkon práce sociálního pracovníka OSPOD a SAS. Sociální pracovník OSPOD musí splnit zkoušku odborné způsobilosti v oblastech sociálně-právní ochrany dětí a správní řád. Předpoklady pro výkon práce sociálního pracovníka OSPOD i SAS odpovídají zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 109, § 110, v platném znění. Nezbytností pro obě role je také znalost zákona o sociálních službách a standardů kvality sociálních služeb, trestní bezúhonnost, komunikační a organizační dovednosti, velká samostatnost a zodpovědnost a řidičský průkaz skupiny B.

2.4 Shrnutí teoretické části

V teoretické části bylo mým hlavním cílem vytvořit dostatečný teoretický rámec pro následné empirické šetření týkající se zavádění Cochemské praxe v lokalitě Semilsko pohledem sociálních pracovníků. Pro zpracování teoretické části jsem vycházela z portfolia autorů, zabývajících se Cochemskou praxí z různých úhlů pohledu. Vedle výrazných osobností Jürgena Rudolpha a Romany Rogalewiczové se ve své práci nejčastěji obracím k výkladům Markéty Novákové, která prostřednictvím metodik dokonale popisuje Cochemskou praxi jako celek. Garantem metodik, které vznikly v rámci projektů Evropského sociálního fondu byl doc. PhDr. Oldřich Matoušek, CSc. V teoretické části se opírám například také o výklady autorů Holé, Mikulkové, Novotné, Brzobohatého, Polákové, Churavé a dalších.

Úvodem teoretické části jsem přiblížila prostředí, ve kterém budu provádět výzkum. Považovala jsem za důležité představit Metodiku zavádění interdisciplinární spolupráce, která vymezuje základní principy opatrovnického řízení. Pro snadnější pochopení souvislostí jsem se v jednotlivých podkapitolách první části věnovala rodičovskému konfliktu a jeho negativním dopadům na děti. Zaměřila jsem se na význam rodičovské odpovědnosti a zmínila jsem kolizní opatrovnictví jako důležitý institut při řešení rodičovských konfliktů. V závěrečných podkapitolách první části

jsem upozornila na význam participačních práv dítěte. V rámci výzkumného šetření budu prostřednictvím rozhovorů s informanty zjišťovat jejich náhled a hodnocení procesu nastavování Cochemské praxe v souvislostech s tématy, která jsem nastínila v první kapitole teoretické části. Prostřednictvím rozhovorů bych ráda zjistila, nakolik se reálná praxe pohledem sociálních pracovníků přiblížila výkladu Cochemské praxe z pohledu autorů, které v teoretické části prezentuji. V druhé kapitole teoretické části jsem se zaměřila na témata související s průběhem opatrovnických řízení, neboť i tato oblast bude zájmem mého zkoumání v rámci druhého dílčího cíle. V souvislosti s touto oblastí jsem nastínila pojetí výše zmíněných autorů k vymezení a podstatě Cochemské praxe a dále jsem představila hlavní aktéry a jejich role v rámci opatrovnických řízení. Ve výzkumném šetření mne bude také velmi zajímat hodnocení informantů na možnosti a realizaci edukace rodičů i dětí. Bude pro mne zajímavé zjištění, nakolik se reálná praxe přiblíží k výkladům autorů. Z mého pohledu je velmi důležitá informovanost nejen profesionálů, ale především laických aktérů rodičovských konfliktů. Ztotožňuji se s názorem autorů, že v případě, kdy základní edukace rodičů je nedostačující, měla by jim být nabídnuta odborná pomoc. Opět mne bude zajímat názor a hodnocení informantů na zmíněnou problematiku. Závěrečnou podkapitolu druhé části jsem věnovala popisu rodičovského plánu, který považuji za zásadní nástroj realizace rodičovské dohody uzavřené před soudem. Zaujal mne vzor rodičovského plánu prezentovaný Novákovou (2019) v Metodice pro opatrovnické řízení cochemského typu. Ve výzkumu mne bude zajímat i tato problematika. V třetí kapitole teoretické části jsem vycházela ze stručného přiblížení procesu zavádění Cochemské praxe v lokalitě Semilsko pohledem členky realizačního týmu. Ve výzkumném šetření se zaměřím na hloubkový pohled a hodnocení tohoto procesu dotazováním se dalších relevantních informantů. Součástí výzkumu bude i můj zájem o hodnocení realizace Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací, kterých jsou informanti součástí. V závěru teoretické části jsem se zaměřila i na popis rolí pracovníků OSPOD a SAS. V návaznosti budu zkoumat a porovnávat hodnocení realizace Cochemské praxe v rámci spolupracujících organizací.

Věřím, že se mi podařilo naplnit cíl teoretické části bakalářské práce a vytvořit dostatečný teoretický základ pro mé empirické šetření, týkající se zavádění Cochemské praxe v lokalitě Semilsko pohledem sociálních pracovníků OSPOD a SAS.

3 Metodická část

V metodické části své bakalářské práce se budu věnovat uskutečněnému výzkumnému šetření. V úvodu této části zdůvodním, co mě inspirovalo při výběru tématu. Představím hlavní výzkumný cíl a dílčí cíle. Popíšu výzkumnou strategii a metodu šetření, kterou jsem při sběru dat využila. Přehledné znázornění dílčích cílů, indikátorů a tazatelských otázek představím v transformační tabulce. Zdůvodním výběr informantů a jejich charakteristiku. Popíšu organizaci a průběh výzkumného šetření a způsob, jakým jsem získané informace zpracovala.

3.1 Formulace výzkumných cílů

K tématu mé práce mě přivedla praxe v Centru Fialka, kterou jsem absolvovala ve třetím semestru mého studia. V té době probíhala poslední setkání realizačního týmu Cochemské praxe a chystalo se zavedení tohoto modelu do praxe. Byla jsem přizvána na společné školení odborníků všech spolupracujících organizací k tématu Cochemské praxe na Semilsku, které se konalo v lednu 2022. Toto setkání bylo zaměřené na edukaci rodičů a přednášejícími byly Mgr. Novotná a Mgr. Poláková ze společnosti Cochem.cz. To pro mě bylo velmi přínosné. Kromě zajímavých informací o Cochemské praxi a osobním setkání s aktéry z různých profesí jsem získala i přehled o literatuře, která se tomuto tématu věnuje. Autoři Šváříček a Šed'ová (2007) uvádí, že k přípravě na kvalitní rozhovor je potřeba více zdrojů. Odborná literatura, pozorování a znalost specifik dané problematiky jsou nutným základem pro vytvoření schématu základních témat a otázek.

Zvolený hlavní cíl pro mě byl základem pro definování níže uvedených dílčích cílů výzkumného záměru.

Hlavní cíl: Zjistit, jak sociální pracovníci Orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Oblastní charity Jičín (SAS OCHJ) v lokalitě Semily hodnotí Cochemskou praxi u Okresního soudu v Semilech

DVC 1: Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí proces nastavování Cochemské praxe.

DVC 1.1: Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí průběh setkávání realizačního týmu odborníků při nastavování Cochemské praxe.

DCV 1.2: Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí nastavení principů Cochemské praxe.

DCV 1.3: Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí vznik podpůrných materiálů Cochemské praxe.

DCV 2: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí průběh a výsledek opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe.

DCV 2.1: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí zavedení Cochemské praxe v rámci opatrovnických řízení.

DCV 2.2: Zjistit, jak pracovníci OSPOD hodnotí edukaci rodičů při Cochemské praxi.

DCV 2.3: Zjistit, jak pracovníci OSPOD hodnotí edukaci dětí při Cochemské praxi.

DCV 2.4: Zjistit, jak pracovníci SAS OCHJ hodnotí poskytování odborné pomoci při Cochemské praxi.

DCV 3: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí realizaci Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací.

DCV 3.1: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí koordinaci spolupráce organizací při Cochemské praxi.

DCV 3.2: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí rozdělení rolí spolupracujících organizací při Cochemské praxi.

DCV 3.3: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí předávání informací mezi organizacemi při Cochemské praxi.

V návaznosti na formulaci výzkumných cílů jsou také formulovány výzkumné předpoklady:

1. Výzkum předpokládá, že myšlenka Cochemské praxe jako takové bude sociálními pracovníky OSPOD a SAS OCHJ přijata pozitivně.
2. Výzkum předpokládá, že proces nastavování Cochemské praxe budou pracovníci OSPOD i SAS OCHJ hodnotit kladně.
3. Výzkum předpokládá, že sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ budou odlišně vnímat změnu v náplni práce a že je profesně obohatí.

3.2 Výzkumná strategie a technika dotazování

Při svém výzkumu jsem měla zájem o hloubkové porozumění dané problematice, proto jsem zvolila kvalitativní výzkumnou strategii. Podle Hendla (2005) není tento typ výzkumu závislý na předem vystavěné teorii ani nejsou předem definované proměnné či hypotézy. Kajanová, Dvořáčková a Stránský (2017) uvádějí, že cílem kvalitativního výzkumu je tvorba nových teorií a alternativní identifikace problému. Podle Švaříčka a Šedřové (2007) jsou tyto teorie platné jen pro vzorek, kde byly informace získány. Výstupy mého výzkumného šetření proto nejsou všeobecně zobecnitelné. Pro sběr dat jsem zvolila techniku polostrukturovaného rozhovoru. Měla jsem připraveny tematické okruhy a otázky s možností zachovat si určitou flexibilitu při dotazování. Reichel (2009) poukazuje, že tento typ rozhovoru umožňuje přirozenější kontakt a komunikaci mezi výzkumníkem a informantem. Podle Hendla (2005) jsou zároveň rozhovory strukturovanější, a to umožňuje jejich třídění a srovnání. Všichni informanti měli při rozhovorech dostatek prostoru pro vyjádření svých názorů.

V následující tabulce jsou uvedeny jednotlivé dílčí cíle, které jsou transformovány do tazatelských otázek.

3.3 Transformace dílčích cílů do tazatelských otázek

Tabulka 1: Transformační tabulka

Dílčí cíl výzkumu	Dílčí cíl výzkumu 2. řádu	Indikátory	Tazatelské otázky
DCV 1 Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí proces nastavování Cochemské praxe.	DCV 1.1 Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí průběh setkávání realizačního týmu odborníků při nastavování Cochemské praxe.	Aktéři realizačního týmu Časový harmonogram Organizace Zdroje	TO1: Z jakých aktérů se skládal realizační tým? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak? TO2: Jak často se realizační tým scházel a jak dlouho tato setkání trvala? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak? TO3: Jak byla setkávání realizačního týmu organizována? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak? TO4: Jaké zdroje byly využity? (např: financování, vzdělávání, facilitátor, materiály) Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 1.2 Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí nastavení principů Cochemské praxe.	Principy	TO5: Jak probíhalo nastavování principů? Které principy považujete za nejdůležitější a proč? Jak nastavené principy hodnotíte? Co hodnotíte

			pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 1.3 Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí vznik podpůrných materiálů Cochemské praxe.	Materiály	TO6: Kdo se podílel na vzniku materiálů? Jak probíhaly diskuse okolo vzniku materiálů? Jaké finanční zdroje byly využity? Jak vzniklé materiály hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
DCV 2 Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí průběh výsledků opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe?	DCV 2.1 Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí iniciaci (nebo zavedení?) Cochemské praxe v rámci opatrovnických řízení.	Zavedení cochemské praxe	TO7: Jak hodnotíte zavedení cochemské praxe do opatrovnických řízení? Jak to ovlivnilo Vaši práci? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 2.2 Zjistit, jak pracovníci OSPOD hodnotí edukaci rodičů při Cochemské praxi.	Edukace rodičů na OSPOD	TO8: Jak probíhá edukace rodičů na OSPOD? Je edukace poskytována všem rodičům? Jak hodnotíte vliv edukace rodičů na průběh a výsledek opatrovnického řízení? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 2.3 Zjistit, jak pracovníci OSPOD hodnotí edukaci dětí při Cochemské praxi	Edukace dětí na OSPOD	TO9: Jak probíhá edukace dětí na OSPOD? Je edukace poskytována všem dětem? Jak hodnotíte vliv edukace dětí na průběh a výsledek opatrovnického řízení?

			Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 2.4 Zjistit, jak pracovníci SAS OCHJ hodnotí poskytování odborné pomoci při Cochemské praxi.	Poskytování odborné pomoci	TO10: Jak probíhá poskytování odborné pomoci v SAS? V jakých případech je tato pomoc poskytována? Jaký vliv má poskytování odborné pomoci na průběh a výsledek opatrovnického řízení? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
DCV 3 Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí realizaci Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací?	DCV 3.1 Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí koordinaci spolupráce organizací při Cochemské praxi.	Koordinace spolupráce	TO11: Jak je koordinována spolupráce s dalšími aktéry? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 3.2 Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí rozdělení rolí spolupracujících organizací při Cochemské praxi.	Rozdělení rolí	TO12: Jak jsou rozděleny role spolupracujících organizací? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?
	DCV 3.3 Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí předávání informací mezi organizacemi při Cochemské praxi.	Předávání informací	TO13: Jak probíhá předávání informací mezi organizacemi? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

Zdroj: vlastní zpracování

3.4 Výběr a charakteristika informantů do výzkumného souboru

Pojem informant používám, bez ohledu na pohlaví, pro všechny zúčastněné, i když většina oslovených byly ženy. Stejně tak používám pro všechny zúčastněné pojem sociální pracovník. Vzhledem k hlavnímu cíli mé práce, jsem se při výběru informantů zaměřila na sociální pracovníky, kteří pracují s klienty v rámci zavedené Cochemské praxe u Okresního soudu v Semilech. Osloveni byli všichni sociální pracovníci z lokality Semilská, kteří působí na OSPOD Semily (osloveni byli čtyři sociální pracovníci) a v SAS OCHJ (osloveny byly čtyři sociální pracovnice). Všichni pracovníci OSPOD mi účast na výzkumném šetření přislíbili. Hendl (2005) uvádí, že když uskutečníme rozhovor se všemi pracovníky dané instituce, tak se jedná o kvalitativní metodu totálního výběru vzorku. Dle Reichela (2009) se totální výběr vzorku nazývá také jako úplný, vyčerpávající, tzv. cenzus. Guest, Bunce a Johnson (2006) uvádějí, že čím více je vzorek informantů homogenní, tím dříve dosáhneme saturace dat. Ze čtyř oslovených pracovníků SAS OCHJ jsem uskutečnila rozhovor se dvěma informanty. Důvodem bylo, že pouze tyto dva informanti poskytují odbornou pomoc v rámci Cochemské praxe v SAS OCHJ.

V následující tabulce je uvedena charakteristika informantů a volba výzkumného nástroje v návaznosti na dílčí cíle.

Tabulka 2: Charakteristika informantů

Informant	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Pracoviště	Délka praxe
1	Ž	49	Magisterské, sociální práce	OSPOD Semily	7 let
2	Ž	55	Středoškolské, sociální práce	OSPOD Semily	26 let
3	Ž	34	Bakalářské, sociální práce	OSPOD Semily	7 let
4	M	46	Bakalářské, sociální práce	OSPOD Semily	9 let
5	Ž	37	Vyšší odborné, sociální práce	SAS Centrum Fialka	5 let
6	Ž	26	Bakalářské, sociální práce	SAS Centrum Fialka	4 roky

Zdroj: vlastní zpracování

3.5 Průběh šetření

Informanty jsem nejdříve kontaktovala telefonicky. Požádala jsem je o souhlas s rozhovorem a pomoc při poskytnutí pro mě cenných informací. Domluvila jsem si s nimi termín schůzky na uskutečnění rozhovoru. Všechny schůzky byly domluveny na pracovištích informantů. Čas domluvených schůzek jsem ještě potvrdila e-mailem. Podařilo se mi takto zorganizovat a uskutečnit všechny rozhovory v rozmezí dvou týdnů v únoru 2023. Před samotným rozhovorem jsem vždy promluvila krátce o své práci a důvodu výběru tématu. Před zahájením rozhovoru jsme se vždy dohodli na způsobu komunikace a na tom, že rozhovor bude nahráván. Obě strany měly k dispozici připravené okruhy otázek, kterými jsem se dotazovala. V případně potřeby ujasnění jsem je doplňovala otázkami navazujícími, tak, jak popisuje Švaříček a Šedová (2007). Informanti tak měli přehled o struktuře probíhajícího rozhovoru. Nahrávané rozhovory trvaly v rozmezí 50–70 minut. Všechny rozhovory byly vedeny v příjemné atmosféře a u všech informantů jsem vnímala lidský přístup a profesní zájem o dané téma. Forma setkání byla přizpůsobena přáním informantů.

V následující tabulce je uvedeny termíny a forma setkání s informanty za účelem rozhovoru.

Tabulka 3: Datum a forma setkání za účelem rozhovoru

Informanti	Datum uskutečnění	Forma setkání
1	1.2.2023	osobně
2	1.2.2023	osobně
3	1.2.2023	osobně
4	7.2.2023	osobně
5	10.2.2023	osobně
6	10.2.2023	osobně

Zdroj: vlastní zpracování

3.6 Způsob zpracování získaných údajů

Pro analýzu získaných rozhovorů jsem použila metodu tematické analýzy. Autorky Braun a Clarke (2006:79) ji označují za „*metodu identifikace, analýzy a odkazování ke vzorům (tématům) v datech*“. Za její hlavní přínos označují její flexibilitu.

Kvalitativní data jsou velmi rozmanitá, komplexní, s jemnými nuancemi, a proto tematická analýza může být vhodným nástrojem k zachycení všech těchto aspektů. Lze ji použít v případě, pokud vychází z teoretického ukotvení, ze kterého jsou dopředu stanoveny výzkumné otázky. Jak uvádí autorky Braun a Clarke (2006) může předchozí znalost odborné literatury pomoci při analýze, protože výzkumník neopomene či nepřehlédne důležité aspekty zkoumaných dat. V průběhu analýzy činí výzkumník řadu důležitých rozhodnutí. Stanoví si, co je tématem a co hledá, ale zároveň by měl být otevřený změnám, pokud to situace vyžaduje. Aby byl proces analýzy co nejvíce zprůhledněn, navrhuji Braun a Clarke (2006) postup, který zahrnuje důkladné seznámení se s daty, kdy výzkumník k datům přistupuje aktivně, hledá významy, vzorce a vytváří první kódy. Po generování konkrétních kódů, výzkumník hledá opakující se vzorce a potenciální témata. Kódy mezi tématy se nesmí překrývat, je proto nutné se rozhodnout, kam který kód zařadit. Doporučuje se například využití tabulek a mentálních map. Poté následuje ujasňování si hranic mezi tématy. Po znovu přečtení jednotlivých textů, ke kterým byl přidělen kód, je nutné zvážit validitu jednotlivých témat vůči celému souboru a zhodnotit, zda nebyl opomenut nějaký důležitý aspekt. Témata jsou definována zvlášť a zvažuje se jejich vzájemné propojení.

V průběhu analýzy jsem důsledně dbala výše uvedených pokynů autorek Braun a Clarke (2006). Reflektovala jsem, že nemám žádnou předchozí zkušenost s analýzou rozhovorů. V úvodu jsem se podrobně seznámila s daty. Všechny rozhovory jsem poslouchala, doslovně přepsala a po vytištění opakovaně přečetla. V rozhovorech někdy docházelo k rozšíření nad rámec tazatelských otázek (např. příklady, konkrétní kazuistiky) nebo odklonění se od tématu, která sice byla v průběhu rozhovoru zajímavým zpestřením a dokreslením situace, ale nebylo možné je využít v analýze. Proto jsem si přímo do textu barevně označovala pro mě využitelné zajímavé pasáže, aby bylo možné je snadno dohledat. Získaná data jsem si rozčlenila dle kódů do jednotlivých témat „*za účelem zjištění jejich společných, nebo naopak odlišných znaků.*“ (Trousil, Jašíková, 2015:56) Podle Trousila a Jašíkové probíhá toto srovnání na základě předem zvolených kritérií, která plynou z cíle výzkumu, resp. výzkumných otázek. Získaná data jsem důkladně přečetla, vyhodnotila a doplnila o to, co jsem v průběhu předchozího analyzování opomněla a přišlo mi důležité doplnit.

3.7 Reflexe etických rizik výzkumného šetření a rizik zvolené výzkumné strategie

Dbala jsem na dodržení etických principů výzkumného šetření. Informanty jsem upozornila, že rozhovor bude anonymní, ale s jejich souhlasem bude pro účely mé práce nahráván a nebude veřejně přístupný. Také jsem informantům sdělila, že mají možnost neodpovídat, pokud by jim některá z otázek byla nepříjemná, či mohou rozhovor kdykoliv ukončit.

Výběrem vzorku informantů jsem respektovala kritéria validity a omezila jsem bariéry výzkumného šetření, týkající se upotřebitelnosti a konzistence zjištěných skutečností. Můj přístup v roli výzkumníka byl v souladu s Lincolnem a Gubou (in Hendl, 2005) neutrální, bez jakékoliv předpojatosti či vlastního zájmu. Tímto přístupem jsem svému výzkumnému šetření zajistila důvěryhodnost, přenositelnost, hodnověrnost a potvrditelnost, které jsou podle Hendla (2005) základními kameny kvalitního kvalitativního výzkumu.

Flexibilita tematické analýzy přináší vedle řady výhod také rizika. Výzkumník je ve své roli aktivní, přemýšlí o datech, hledá v nich spojení a svým způsobem jim rozumí a interpretuje je. Velmi důležitý je podle Braun a Clarke (2006) proces zprůhlednění analýzy, kdy výzkumník musí vždy vědět, co dělá a proč a kam ve svém výzkumu směřuje. Podle Boyatzis (1998) se ale pohled jednoho člověka může lišit od pohledu druhého člověka, i když pozorují ty samé informace, události a situace. Výsledek mé analýzy proto nelze zevšeobecňovat, protože se týká pouze vybraného vzorku informantů v dané lokalitě, v určitém časovém období a mé vlastní interpretace analýzy zjištěných dat.

4. Popis a interpretace dosažených výsledků výzkumného šetření

V této části bakalářské práce se zaměřuji na analýzu a interpretaci získaných dat z výzkumného šetření. Kapitola je rozdělena do třech dílčích výzkumných cílů. Ty jsou dále členěny dle jednotlivých témat, která jsem si vydefinovala v rámci přípravy tazatelských otázek a při samotné analýze zpracovávání dat. Interpretace jsou doplněny přímými citacemi z rozhovorů s informanty.

4.1 DVC 1: Zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí proces nastavování Cochemské praxe.

Tento dílčí cíl je rozdělen do šesti témat. Informanti hodnotili složení aktérů, průběh setkávání a organizaci realizačního týmu, využití zdroje, nastavení principů a vznik podpůrných materiálů. Tři z informantů byli členy realizačního týmu, jeden z dalších informantů byl členem užší skupiny, která měla za úkol vznik materiálů. Ostatní dva informanti měli informace k tomuto tématu zprostředkované od kolegů.

Složení realizačního týmu

Informanti uvedli, že realizační tým se skládal asi ze dvaceti odborníků různých profesí. Tvořili ho zástupci organizací, které se zabývají zájmy dětí, nebo pracují s dětmi a s rodinami v rámci regionu a Libereckého kraje. „...*vlastně ty, kterých se to nějakým způsobem dotýkalo, lidi, který to tady chtěli prosadit a v tom modelu pracovat.*“ (I 2) Mezi členy realizačního týmu patřily tři soudkyně Okresního soudu v Semilech, které mají na starosti opatrovnické řízení ve věcech péče o nezletilé a jeden až dva zástupci z dalších organizací. Mezi tyto organizace patřili OSPOD ze Semil, Turnova a Jilemnice, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (Centrum Fialka Oblastní charity Jičín, které působí na Semilsku, Centrum Náruč z Turnova a Diakonie Vrchlabí, která působí na Jilemnicku) a Poradna pro rodinné vztahy z Liberce. Dalšími členy byli mediátoři, psychologové, terapeuti a advokáti. Setkání se v rámci poradenství také zúčastňovali zástupci z Centra Protěž z Liberce a metodička OSPOD z Krajského úřadu v Liberci „...*nejsou zapojený v té Cochemské praxi tady u nás, ale scházeli se společně s námi, to bylo třeba Centrum Protěž, které poskytuje hromadné edukace rodičům a hlavní metodička z kraje, paní Mochalová.... byli tam spíš jako podpora, ne, že by to pak přímo vykonávali.*“ (I 1)

Informanti hodnotili složení realizačního týmu kladně „...*určitě si myslím, že ten, kdo tam měl být, tak tam byl.*“ (I 6) Informanti oceňovali **zájem všech aktérů podílet se na spolupráci**, i když to pro ně byla nová zkušenost. „...*byla to pro všechny pro nás nová věc.*“ (I 3) „...*za mě pozitivní je to, že vůbec to celý vzniklo na to, že to bylo celý dělaný na koleně a museli jsme to dělat jenom z vlastní vůle a trochu jako nad rámec pracovních povinností.*“ (I 4) Za velký přínos také informanti považovali to, že se aktéři **poznali osobně** a jejich **vzájemný respekt** „...*co na tom byl obrovský přínos, jako úplně největší z toho všeho je, že se tam potkaly ty jednotlivý profese ... všichni*

vlastně měli stejný slovo, což je teda taky princip multidisciplinarity, že třeba soudce řekl, že to chce takhle, já sem mohla říct hele ne, takhle to nebude.“ (I 4) Dále informanti ocenili, že všichni členové byli **kompetentní ve svých rolích**, setkání se zúčastňovali **pravidelně, zapojovali se do diskuse** a bylo u nich znatelné **nadšení** „...*ta organizace byla dobrá, že to bylo srozumitelný všem, opravdu ty lidi chodili na ty setkání pravidelně, hodně se tam diskutovalo...všichni se snažili a byli nějakým způsobem kompetentní to uchopit, tak se to zvládlo...šlo o ty lidi a o to nadšení a tu energii, kterou do toho dávali.*“ (I 1)

Tři informanti upozornili na **nedostatečnost služeb v lokalitě** „...*tady je problém v tom, že síť služeb je tady slabší...*“ (I 1) Jeden informant uvedl, že kvůli **nedostatku psychologů a rodinných terapeutů** v lokalitě pokrývají první stupeň odborné pomoci sociální pracovníci SAS „...*tohle tady nikde nebylo a místo toho to supluje SASka.*“ (I 2)

Setkávání realizačního týmu

Ohledně četnosti setkávání realizačního týmu se odpovědi informantů lišily, což bylo pravděpodobně způsobeno časovým odstupem od doby, kdy tato setkání probíhala. Vycházím proto z údajů informanta, který měl k dispozici časový harmonogram setkání. Z něho vyplynulo, že setkání probíhala každé tři týdny od července do prosince 2021 „...*ty setkání probíhaly každý tři týdny, i když v letních měsících, když byly dovolený a prázdniny, tak to bylo trochu omezený, ale vlastně od toho září to probíhalo opravdu pravidelně.*“ (I 1) Informanti uvedli, že setkání trvala obvykle tři až čtyři hodiny. **Četnost i délku** jednotlivých setkání považují všichni informanti za **dostatečnou a vyhovující**. V lednu 2022 se konalo ještě velké společné setkání pro všechny pracovníky (nejen členy realizačního týmu) zaměřené na edukaci rodičů. „...*tam byly pozvaný paní Poláková a Nováková z organizace Cochem a ty nám předvedly, jak ta edukace má vypadat. Bylo to takové názorné a praktické seznámení s edukací. A to byla teda schůzka, která taky trvala několik hodin.*“ (I 3) Informanti kladně hodnotili, že se v rámci tohoto školení setkali všichni pracovníci a **měli možnost se osobně poznat**.

Organizace realizačního týmu

K organizaci setkání se vyjádřili především tři informanti, kteří byli členy realizačního týmu. Ti uvedli, že setkání probíhala na různých místech, např. na MěÚ v Semilech,

na MěÚ v Turnově a v Rodinné poradně v Liberci. Tato setkání byla naplánována na první schůzce realizačního týmu v červenci 2021. Byl vytvořen i užší organizační tým pěti členů, který připravil strukturu oblastí, které bylo nutné v rámci setkávání řešit (finance, propagační materiály, organizační zajištění, průběh schůzek, tvorbu metodik atd.) a celý průběh setkávání organizoval „...*ty porady byly hodně domácí, museli jsme se postarat sami o sebe... nulový rozpočet a žádný lidi na to navíc.*“ (I 4) Dále byly vytvořena užší pracovní skupina na tvorbu materiálů. Byl vytvořen **společný chat** na Google pro komunikaci všech aktérů, který sloužil i **ke sdílení zápisů ze setkání**, k připomínkovaní atd. „...*všichni jsme to sdíleli, dávali jsme tam záznamy z těch setkání, byla tam i vytvořena tabulka všech účastníků, aby to bylo přehledný, včetně kontaktů. Takže jsme byli neustále informovaný, i když třeba se stalo, že by se třeba někdo zúčastnit nemohl, tak věděl, co se probíralo a jaké další téma bude na příští schůzce.*“ (I 1) Informanti ocenili ochotu zúčastněných vytvořit příjemné zázemí „...*třeba soudkyně něco napekly, vlastně pokaždé tam někdo něco připravil... a pak jsme tam po sobě myli nádobí, třeba jiný tři lidi zase, bylo to fakt takhle.*“ (I 4) **Informanti by na organizaci setkávání neměnili nic**, pouze jeden informant uvedl, že by bylo snadnější, kdyby organizací byl pověřený člověk zvenčí, který by měl více zkušeností.

Zdroje realizačního týmu

Za nejdůležitější zdroj považovali informanti **zájem** odborníků z různých organizací **spolupracovat**. Inspirací pro zavedení Cochemského modelu a vznik realizačního týmu bylo dvoudenní setkání odborníků uskutečněné v červnu 2021, kterým provázeli pan soudce Polák a paní Nováková z organizace Cochem, kteří tento model představili z pohledu dobré praxe aplikované u soudu v Novém Jičíně „... *byly jsme tam všechny ty organizace přizvaný, a tak tam vzniklo to, že jsme se dohodli, že se nám to líbí, a že to tady chceme realizovat.*“ (I 6) Ohledně dalších zdrojů informanti uvedli, že se **podařilo zajistit finance** na výrobu materiálů z nadačního příspěvku pod záštitou Libereckého kraje ve výši 70 tis. Kč, o kterou požádali neziskové organizace Centrum Fialka a Náruč Turnov a částečně se zapojil MěÚ Turnov „...*jinak, co jsme za financování využili, tak bylo dvakrát projekt přes Liberecký kraj, jednou to bylo na tvorbu, grafiku a tisk propagačních materiálů...*“ (I 4) Vzdělávání formou úvodního školení o Cochemské praxi a dvou školení zaměřených na edukaci rodičů zajistil

Okresní soud v Semilech „...*tím, že ty školení byly přes tu justiční akademii, tak to bylo zadarmo, tak to bylo moc fajn.*“ (I 4) Schůzky vedla jedna ze soudkyň, za podpory dalších členů týmu „...*jedna ze soudkyň ty jednání vedla, facilitovala je. Potom byl tam vždycky stanovený zapisovatel, a ještě zapisovatel na flip, aby tam byly i znázorněny ty věci, který se tam řešily.*“ (I 1) Občerstvení zajišťovala vždy organizace, na jejíž půdě se setkání konalo.

Nastavování principů

Informanti uvedli, že nastavování principů probíhalo za účasti všech aktérů realizačního týmu formou diskuse „...*každý měl prostor tam si k tomu říct, jak to vnímá, jak tomu rozumí a takže to mě vlastně přišlo jako takový základní stavební kámen celé té spolupráce.*“ (I 6) Principem Cochemské praxe je nepřenášet rodičovskou odpovědnost například na soud, na OSPOD a podobně a přenést tuto odpovědnost zpět na rodiče „...*myslím si, že když ty rodiče se dohodnou mezi sebou, tak je to vždycky lepší než nějaký autoritativní rozhodnutí, to znamená, že soud rozhodne tak, nebo tak. Někdy to může být v neprospěch jednoho, někdy druhého, ale vždycky to musí být v prospěch toho dítěte.*“ (I 2) **Všichni informanti se shodli**, že za důležitý princip považují **nulovou hypotézu**, kdy se neřeší, co bylo v minulosti „...*např., že o dítě více pečovala matka, protože byla na mateřské a táta chodil do práce.*“ (I 6) „...*ta nulová hypotéza je dobrá...dřív jsme se zabývali tím, že přišli rodiče a první půl hodinu se tady dohadovali o tom, co bylo. Teď prostě řekneme ne, začátek, startovací čára je tady... prostě, jste na tom oba naprosto stejně, oba jste rodiče, kteří jsou schopni se starat a jedeme dál.*“ (I 5) Výjimkou z nulové hypotézy je prokázané patologické jednání, např. domácí násilí atd. Další ze zásadních principů je rovnost rodičů „...*pořád jsme se vraceli k tomu, že oba rodiče mají stejný právo na děti a dítě má právo na oba rodiče tečka, to je jako prvotní, základní věc, ze který jsme vycházeli.*“ (I 4) Jeden z informantů zmínil za důležitý **princip stejné edukace u všech zúčastněných aktérů** „...*za mě bylo hodně důležitý, že máme stejnou edukaci, že právník řekne to samý, že soudce řekne to samý, my řekneme to samý a ten rodič, ať se obrátí na kohokoliv, tak prostě bude slyšet ty stejný informace.*“ (I 1) Jeden informant zmínil, že se také dlouze diskutovalo ohledně toho, od jakého věku je vhodné hovořit s dítětem. Informanti uvedli, že **shoda nastala u věku šesti let dítěte**, kdy je rozhovor sociálního pracovníka OSPOD a dítěte veden formou edukace

v kanceláři. Mezi další principy, které informanti uvedli, patří **rovnost rolí** u všech aktérů a **společná edukace rodičů na OSPOD**. Informanti **hodnotili proces nastavování principů vesměs kladně**, uvedli, že by na daných principech **nic neměnili**, že obsahují vše podstatné. Jako **záporné** uvedli **časovou náročnost a dlouhé diskuse** týmu ohledně nastavení principů, které ale byly v rámci celého procesu nezbytné. „...*nebylo úplně jednoduchý to vymezit, byla to několika hodinová setkání.*“ (I 6)

Tvorba vzniku materiálů

Pro tvorbu materiálů byla dle informantů stanovena úzká pracovní skupina, ve které byl zástupce soudu, zástupce OSPOD, zástupce SAS a rodinný terapeut „...*každý k tomu mohl něco říct, protože v tom průvodci jsou vymezený i ty role.*“ (I 1) V rámci této skupiny ve spolupráci s grafičkou, vznikla brožura o rozsahu 41 stran, která znázorňuje průběh opatrovnického řízení u Okresního soudu v Semilech a dále např. informace o rolích aktérů, právech a povinnostech rodičů, možnostech rodičů (péče, styk, vyživovací povinnosti), 20 přání dětí, negativní dopad rodičovského konfliktu na děti, participační práva dětí a kontakty na všechny organizace a užitečné odkazy. Dále byl vytvořen leták pro rodiče velikosti A4 ve formě třídílné skládačky a průvodce pro děti, který obsahuje např. grafické otázky, jak se dítě cítí, jaké má práva, obrázky k dokončení atd. Všechny materiály jsou propojené grafikou s motivem barevných bublin. **Informanti se shodli na tom, že se materiály povedly**, „...*ty propagační materiály se moc povedly na to, že jsme potřebovali udělat za málo peněz hodně muziky.*“ (I 4) „...*jsou opravdu moc hezké a srozumitelné, dobře se s nimi pracuje.*“ (I 6) Jeden z informantů, který byl členem pracovní skupiny, popsal **náročnost tvorby materiálů** takto: „...*ono toho bylo dost a ke konci, když se řešily ty materiály a bylo to už dlouhý, tak všichni byli vyčerpaný. Vlastně jsme se zasekli i na tom, jestli v tom dětském letáčku bude sova nebo ježek anebo jestli kouká to zvířátko ošklivě nebo tak...všichni měli spoustu práce a my jsme řešili, jestli ty bubliny budou do modra, do zelena... jestli tam mají být dva rodiče a jedno dítě, nebo dva rodiče a dvě děti, jestli mají být ty děti na straně nebo mezi rodiči... mně to přišlo už úplně šílený.*“ (I 5) Velmi kladně také informanti hodnotili, že na průvodci pro rodiče jsou uvedeny přání dětí (viz. příloha.) „*20 přání dítěte ... jsou to skutečná přání dětí, které prochází rozpadem rodiny.*“ (I 5) „...*je to silné si přečíst, co to dítě třeba potřebuje, nebo nad čím*

přemýšlí. “ (I 6) Dále byl vytvořen Rodičovský plán a vzory návrhů např. na úpravu styku, výživného atd. Ty jsou on-line k dispozici na stránkách Okresního soudu v Semilech. Na těchto návrzích se podíleli advokáti a soudci. „...*jsou přehledné a jednoduché na vyplnění, je tam vše potřebné. Mám je vytištěné v kanceláři a dávám je klientům v rámci poradenství anebo je odkazuji na stránky soudu. Už brzy by měli být k dispozici i na stránkách našeho úřadu.*“ (I 3) Finance potřebné na výrobu a tisk materiálů jsou popsány už výše v textu u tématu Zdroje, jednalo se o nadační příspěvek pod záštitou Libereckého kraje ve výši 70 tisíc Kč a finanční spoluúčast města Turnov.

4.2 DCV 2: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí průběh a výsledek opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe.

Tento dílčí cíl je rozdělen do čtyř témat. Všichni informanti hodnotili zavedení Cochemské praxe. Čtyři informanti z OSPOD hodnotili průběh edukace rodičů a edukace dětí a dva informanti ze SAS OCHJ hodnotili průběh poskytování odborné pomoci.

Zavedení Cochemské praxe v lokalitě

Pět informantů považuje zavedení Cochemské praxe na Semilsku za **přínosné**. Jeden z těchto informantů tento model znal před samotným zavedením na Semilsku. „...*ten model jsem znala i dřív, než to bylo zavedený tady a přijde mi to, že je to tak v pořádku, že prostě opravdu ty rodiče by si měli rozhodovat o svých dětech sami, a ne nějaký instituce, ať už OSPOD, nebo soud.*“ (I 1) Jeden informant uvedl, že jeho pocity jsou smíšené s tím, že rok praxe je pro něho krátká doba na hodnocení. „... *v podstatě mám z toho smíšený pocity. Funguje to vlastně teprve rok, možná je to ještě krátká doba na nějaké větší hodnocení.*“ (I 2) Větší část informantů sdělila, že se zavedení tohoto modelu částečně obávali, z důvodu, že to pro ně bude nové a neznámé „...*bylo to něco nového pro všechny, nevěděli jsme nejdřív, co budeme rodičům říkat a jak se na to budou tvářit.*“ (I 5) Tyto **obavy se podařilo rozptýlit** díky kvalitní teoretické přípravě, kdy všichni pracovníci prošli **důkladným zaškolením** v rámci vzdělávání o edukaci, které převedli do své praxe „...*vlastně čím častěji edukuji, tak jsem v tom ukotvenější a jistější. Je fajn, že vím, že všichni moji kolegové to říkají víceméně stejně, a že když se rodiče pojedou zeptat do Jilemnice, tak že to zase uslyší stejně.*“ (I 5) Jeden informant poukazyval na **nedostačenou síť služeb v lokalitě**, která zavedení

Cochemské praxe limitovala „...je tady velká nedostupnost služeb... byt' ty aktéři se všichni snaží, tak nás je tady prostě málo.“ (I 1) Všichni informanti z OSPOD se shodli na **změně náplně** jejich **práce** tak, že už nechodí tolik do terénu na šetření do rodin a jejich práce je více kancelářská „...**víc jsme v kanceláři, dříve jsme se dostávali do terénu a teď v podstatě veškeré věci ohledně rozpadu rodiny vyřizujeme od stolu.**“ (I 3) Informanti ze SAS uvedli, že se podoba jejich práce s rodiči se také velmi změnila a došlo i k **výraznému navýšení objemu klientů** v rámci poskytování odborné pomoci, kdy je spolupráce krátkodobějšího charakteru „...*kromě toho, že mi přibyl jiný druh práce než ta dosavadní běžná sasová, tak to ještě ovlivnilo moji práci v tom, že mi v uvozovkách prošlo rukama víc těch klientů, víc těch rodin, protože rodiče přijdou, proběhnou tři schůzky... nebo tři až pět, někdy dvě a zase odejdou... vlastně spolupráce se ukončuje, což běžně u sasových rodin ta spolupráce trvá déle.*“ (I 4) Část informantů uvedla, že zavedení Cochemské praxe je **profesně obohatilo** „... *ještě mě to rozhodně posunulo osobnostně a profesně, že díky té edukaci rodičů na tom školení došlo k mnohem hlubšímu pochopení, jak by vlastně se mělo pohlížet na práva těch obou rodičů...víc jsem nahlídla do práce soudu, do práce OSPODu, vlastně to byl obrovský skok v tom, že jsem za krátkou dobu mohla nahlídnout do hodně věcí, ke kterým bych se hned tak nedostala a dozvědět se, jak to, kde funguje, jak to na sebe má navazovat a tak.*“ (I 4)

Edukace rodičů na OSPOD

Zahájení edukace popsali všichni informanti stejně. Nejprve soudní tajemník informuje konkrétního pracovníka OSPOD, dohodne s ním den a čas schůzky a formou „Usnesení“ sdělí tuto informaci oběma rodičům. „...*edukace probíhá tak, že jsou pozvaný oba rodiče. Je to tak, že soud vlastně v rámci usnesení napíše rodičům konkrétní datum a konkrétního pracovníka, u kterého ta edukační schůzka proběhne, takže rodiče přicházejí spolu. V podstatě je to princip Cochemské praxe, že jednáme s oběma rodiči najednou.*“ (I 1) **Edukaci provádějí všichni pracovníci OSPOD**, ale jeden z informantů **nesouhlasí s tím**, že by tuto činnost měli vykonávat právě oni. „...*prostě se mi to nezdá, protože, já jsem v podstatě úplně stejný účastník řízení jako ta máma a ten táta...jsem v podstatě úplně cizí člověk, který tam zastupuje to dítě. Protože jedna věc je OSPOD a Zákon o sociálně právní ochraně dítěte, kde je paragraf 6, kde jsou děti v nějakým ohrožení a tam můžu vystupovat vůči rodičům nějak*

autoritativně a pokud je to, že jsem opatrovník, tak já jsem úplně na stejný úrovni jako oni.“ (I 2) Dva z informantů také poukázali na **skupinovou edukaci**, která se v této lokalitě prozatím neposkytuje a kterou **by uvítali**. Edukace dle informantů probíhá tak, že jsou rodiče seznámeni s průběhem opatrovnického řízení, svými právy a povinnostmi vůči dětem, druhy péče, výživném, dopady rodičovského konfliktu na děti atd. Sociální pracovníci využívají brožury „Průvodce opatrovnickým řízením“, které tyto oblasti obsahuje. Rodiče jsou vedeni k odpovědnosti dohodnou se v zájmu dětí. „...někdy ty rodiče s dohodou už přicházejí, ale stejně ještě si třeba nějaký ty věci dovysvětlíme. Spíš je to o tom, že já jako pracovník OSPOD je informuji o právech jejich dítěte a že v jeho zájmu je, aby byli schopni se domluvit, aby byli schopni spolu komunikovat.“ (I 1) Informanti uvedli, že **rodiče jsou někdy zaskočeni tím, že se nimi nediskutuje minulost**, např. kdo o dítě více pečoval, kdo může za rozpad vztahu nebo jaké mají zázemí atd. „...řeknu jim teď jsme tady, to je bod nula, uděláme thustou čáru a teďka jde o to, se nějak domluvit... **vy jste rodiče, vy jste kompetentní, vy jste odborníci na vaše dítě...** to je taková formulka, když se to třeba nedaří, anebo když vidím, že ty rodiče stejně mají pořád potřebu nějak toho druhého napadat a snižovat jeho schopnosti a nedaří se to zastavit.“ (I 1) Informanti kromě zmiňovaného Průvodce pro rodiče využívají i další nástroje, třeba formou videí, která je běžně dostupná na internetu „...třeba židličková metoda, ta je o tom, jak se vlastně to dítě cítí, když se mu ten svět rozpadá...to bych řekla, že hodně zapůsobí, že se v tom ty rodiče najdou a když mají trochu sebereflexi, tak to najednou vidí...my se tady hádáme mezi sebou, ale tady je naše dítě...pojďme najít něco společného, na čem můžeme stavět... a vždycky tam to dítě, protože oba mají to dítě převážně rádi...oni si fakt možná prvně uvědomí, že tím svým bojem hlavně ubližují svému dítěti.“ (I 1) Informanti také uvedli, že **vliv na rodiče má informace, že je péče o dítě jejich zodpovědnost** „...že budou mít sice k dispozici různé odborníky, kteří je v procesu dohadování podpoří, ale nikdo z nich nesejme břímě převzít odpovědnost za rozhodnutí o svých dětech.“ (I 2) Pokud přijde pouze jeden rodič, tak už to není edukace „...ty informace mu předáme, ale nelze mluvit o edukaci, je to spíš takové sociálně právní poradenství.“ (I 3) Jeden informant také poukázal na **rodičovský plán**, který je také v rámci edukace zmíněn a rodiče ho musí před soudním jednáním společně vyplnit, což ukazuje na jejich schopnost kooperovat „...funkční je taky rodičovský plán, kde jsou vymezený všechny ty oblasti, kde rodiče vidí, na čem se musí domluvit...co všechno je ještě čeká, protože mnohdy mají před sebou spousty let.“

(I 1) S rodiči je také na edukační schůzce domluven termín setkání sociálního pracovníka s dětmi a je jim vysvětleno, jak schůzka s dětmi bude probíhat. Informanti uvedli, že edukační schůzka trvá obvykle asi jednu hodinu, ale může být i delší. Pokud se rodiče nejsou schopni se na edukační schůzce domluvit, nebo potřebují podporu při vyplnění rodičovského plánu tak jsou odkazováni na další odbornou pomoc do Centra Fialka. O průběhu edukační schůzky a případnému odkázání na další odbornou pomoc informuje sociální pracovník Okresní soud Semily formou písemné zprávy.

Edukace dětí na OSPOD

Informanti shodně uvedli, že edukace dětí probíhá od šestého roku věku dítěte. „...*hovoříme s dětmi od šesti let. Do těch šesti let spoléháme na to, že ty děti jsou informovaný prostřednictvím rodičů.*“ (I 3) Edukace vždy probíhá v kanceláři sociálního pracovníka na Městském úřadě. To je rozdíl proti dřívější praxi, kdy se za dětmi chodilo i do domácností nebo do škol. „... *dřív, když jsme dělali pohovory s dětma, ale to ještě teda nebyl cochem, tak třeba jsme chodili za dětma i do školy a to vím, že teda mnohdy dětem nebylo příjemné... kolikrát jsem vnímala, když jsme za těma dětma přišli, že byly vystrašený, že nevěděly, co se bude dít, co po nich budeme chtít. A byl z nich ten stres cítit, ale ted' mi přijde, že ty děti chodí v pohodě, že jsou takový uvolněný a že to je bez strachu, vědí, že za dveřmi je máma, táta.*“ (I 3) Informanti uvedli, že pokud se jedná o sourozence, tak si je zvou do kanceláře společně a jsou poučeny najednou. Děti jsou informovány o tom, že bude soudní jednání a oni budou zastoupeny opatrovníkem, kterého v rámci edukace osobně poznají. Jsou, přiměřeně svému věku, informováni o svých právech a o možnosti hovořit s paní soudkyní. „...*ten obsah je stejný, děti mají právo na informace, ale jinak to vysvětlím šestiletému dítěti než patnáctiletému.*“ (I 2) Edukace mladších dětí probíhá odlehčenou formou, poskytnou se jim pastelky a kreslí na papír nebo doplňují obrázky do „Průvodce pro děti opatrovníckým řízením“, který informanti při edukaci využívají. „...*v průvodci jsou například smajlici, kteří vyjadřují různé pocity a doplňovačky, a to se dětem líbí. Také tam je formou textů a obrázků popsáno co se děje, když se rodiče rozejdou a na co má dítě právo.*“ (I 1) **Děti nejsou dotazovány**, jestli mají raději maminku nebo tatínka, „...*ideální je, když jim mohu říct, rodiče Tě mají moc rádi, a i když už spolu nemohou žít, tak tu oba pro Tebe budou dál a dohodli se, že to bude tak a tak.*“ (I 1) Informanti uvedli, že **je důležité nepřenášet odpovědnost**, jak to bude dál, **na děti**

a ponechat ji rodičům. Jeden z informantů mi sdělil, že se děti vždy zeptá, zda by rodičům chtěli něco vzkázat „...někdy ty děti chtějí něco rodičům vzkázat skrze mě, co se jim třeba bojí sami říct, obvykle je to, aby se nehádali, nepomlouvali, nebo aby se přes ně nedohadovali.“ (I 1) Může to být i tajnou formou, když děti nechtějí, aby to rodiče věděli, ale potřebují to pro sebe vyslovit a ulevit si tím „... mám tady udělanou takovou obálku *Přání dětí*, že když si třeba něco přeji a chtějí, aby to zůstalo tajný, tak si to tady můžou napsat nebo nakreslit a dát to do té obálky.“ (I 1) Edukace dětí touto formou hodnotili informanti jako **vyhovující a pro děti nezatěžující**. Kladně hodnotí, že **dítě má možnost se k navrhované péči vyjádřit**, pokud chce, ale odpovědnost je na rodičích. Za důležité také považují, že i když jde o dohodu rodičů, tak vidí, jak dítě situaci snáší a **mohou třeba doporučit rodičům pro dítě terapeutickou podporu** atd. Dle informantů také **děti často vítají**, že o situaci doma a o svém prožívání **mohou hovořit s někým nezaujatým, kdo jim naslouchá a rozumí** jejich pocitům a potřebám. Pokud rodiče svým dětem situaci rozpadu rodiny nevysvětlí, třeba z toho důvodu, že si myslí, že je tím chrání, tak to může dětem přinést i úlevu a pochopení „... byla to dohoda, ale ty rodiče mi řekli, že těm dětem vůbec neřekli, že se rozcházejí, což mně přišlo nefér...potom jsem s těmi kluky mluvila a oni vlastně za to byli moc rádi...vnímali, že se doma něco děje a že si mysleli, že některý z rodičů je vážně nemocný a že umře... vlastně to, že se dozvěděli, že se nic až tak něco tragického neděje...tak se jim ulevilo. Člověk si furt myslí, jak chrání ty děti předtím, aby nic nevěděly, ale je to naopak. Oni to ty děti to stejně vnímají a cítí, že je něco špatně.“ (I 5) Informanti uvedli, že **délka edukace dětí je individuální**, může trvat patnáct minut, ale i hodinu. Záleží na potřebách dítěte.

Odborná pomoc v SAS

Informanti SAS na otázku odborné pomoci shodně uvedli, že rodiče posílá na schůzku do jejich organizace OSPOD. Počet schůzek je daný, jedná se o jednu až tři schůzky, ale nemusí to být pravidlem „...když jsem viděla, že rodiče směřují k dohodě a tři schůzky nám nestačí, tak jsme jich měli i pět.“ (I 4) **Ideální postup je, když schůzky na sebe navazují** a celková doba návštěv je v rozmezí jednoho měsíce. Na schůzkách se pracuje s rodiči na **rodičovské dohodě** a vyplňuje se **rodičovský plán**, „...u nás se řeší především péče o děti, ta deescalace toho rodičovského konfliktu a nějaká jejich vzájemná komunikace a ten rodičovský plán, to je základ.“ (I 6) Počet schůzek pro

poskytování odborné pomoci je dle informantů individuální a vychází z potřeby rodičů. „...někdy se rodiče dohodli hned po první schůzce, protože jim stačilo to, že jim to znova někdo zopakoval přímo na míru... na tu jejich situaci, na to jejich dítě a znova jsme si o tom popovídali a oni pak byli schopný se domluvit. Někdy to fakt zabralo celých těch pět schůzek, třeba dvojice, se kterou jsem měla pocit, že se nedomluví nikdy, tak po těch pěti schůzkách se fakt dohodli. Někdy jsem viděla rovnou že to nepůjde, že tam byl blok ze strany toho jednoho rodiče a bylo vidět, že i manipuluje ty děti proti tomu druhému rodiči, a že se vlastně nechce dohodnout, že chce bojovat, protože byl třeba ukřivděný nebo zraněný z toho, že ho někdo opustil..., tam je spousta různých věcí.“ (I 4) Informanti uvedli, že ne vždy k dohodě došlo, ale **i ty malé krůčky smysl měly**, protože rodiče chodí už k soudu trochu víc informovaní a někdy i naladění dojít k nějaké dohodě. Informanti kladně hodnotí, že **že Cochemský model je pro ně velké zjednodušení** v tom, že nepřemýšlí, na čí stranu by se měli přiklonit. Pokud dítěti ani jeden rodič neubližuje tak mají pořád stejná práva. „...když to fakt bylo postavený jenom na tom, že jeden z těch rodičů dělá nějaký obstrukce a nechce dát dítě tomu druhému, protože mu dává k večeři párek a kdesi cosi, tak jsem měla v ruce argument, že se nebudeme vůbec bavit o tom páрку... to rodičovství je prostě v pořádku i tak.“ (I 6) Na otázku, jaký vliv má poskytování odborné pomoci na průběh a výsledek opatrovnického řízení odpověděl jeden z informantů takto: „...ovlivňuje to tak, že právě se nepřihlíží tolik k nějakým jejich podivným dohadům, ale řeší se to, jestli jsou oba dva rodiče kompetentní k tomu být rodiči a jaký mají zájem o to dítě a jestli jsou schopní se spolu domlouvat...**cochem přináší jiný pohled na tu schopnost být rodičem v tom rozchodu. Dřív, teď už ne, se dělaly různé šetření u rodičů doma, jestli támhleto mají pěkný a jestli tam mají všechno pro to dítě a kdesi cosi, kdežto teď se hodnotí to, jestli jsou rodiče schopný se spolu domlouvat v nejlepší zájmu dítěte.**“ (I 4) Informanti poukazovali na **úskalí** v opatrovnickém řízení v tom, že s rodiči stráví příliš **málo času na to, aby rozklíčovali, co v té rodině nefunguje**. Informanti proto rodiče upozorňují i na správné vzorce chování, aby svým dosavadním chováním neubližovali dětem. „... vracíš jim tu rodičovskou odpovědnost, říkáš jim, co těm jejich dětem ubližuje, co jim naopak pomáhá, aby ten rozchod rodičů zvládly, to jim všechno tady vykládáš a snažíš se je jako edukovat, ale že potom děti posíláš do střídavý péče k rodiči, který chlastá nebo se o ně ani nestará, to se taky může stát. Je to úskalí, protože on se na těch schůzkách všude chová adekvátně k té situaci, ožralý nikdy nepřijde, mluví o dětech hezky.“ (I 4) Na čem se **informanti**

shodli, že případy, kdy se rodiče nejsou schopni dohodnout, jsou spíše výjimečné. Většina rodičů má své děti rády a chtějí pro ně jen to nejlepší, a to je péče jak matky, tak otce.

4.3 DCV 3: Zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí realizaci Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací.

Tento dílčí cíl je rozdělen do tří témat. Všichni informanti hodnotili koordinaci spolupráce, rozdělení rolí a předávání informací mezi organizacemi.

Koordinace spolupráce

Informanti se shodli na tom, že **koordinace spolupráce je pevně daná a vychází z principů** a rolí aktérů, **kteřé byly stanoveny** realizačním týmem. Setkávání realizačního týmu stále probíhá a koná se třikrát až čtyřikrát ročně. „...*ještě se občas setkáváme, ale nejsou tam teď pevně dané termíny, teď by to mělo být na jaře. Tam se řeší aktuální otázky, které nás trápí v praxi.*“ (I 1) To považují informanti jako dostatečné, ale zároveň **hodnotí nynější spolupráci jako ohroženou**, protože Centrum Fialka ukončuje částečně svoji činnost a **aktuálně není nahrazeno jinou službou**, která by mohla poskytovat odbornou pomoc rodičům a kam by informanti z OSPOD mohli klienty po edukaci pro další podporu odkazovat „... *do dneška mi nikdo neřekl, jak to teda máme dělat, když nám vlastně ten článek vypadne.*“ (I 2) Informanti uvádí, že to může ohrozit celý průběh opatrovnických řízení, tak jak funguje nyní „...*může se stát, že nám to tady padne, což by byla velká škoda.*“ (I 1) Informanti považují za problematické, že **sít pro rodiny s dětmi** je v lokalitě Semily **dlouhodobě nedostatečná**, což jejich **práci ztěžuje** „...*co bych změnila, určitě kdyby ta síť tady byla míň propustná. Těch služeb je tady prostě málo a my teď Fialku vlastně nemáme čím nahradit, možná nějaká SASka zase bude, ale teď momentálně není, takže tohle je veliký problém a cochem je jen špička ledovce.*“ (I 1) Informanti z OSPOD se zmínili, že se to týká pouze jejich správního obvodu. Informant ze SAS uvedl, že i když vnímá situaci jako nepříznivou, protože člověk, který odbornou pomoc poskytoval bude končit, tak by řešením mohlo být například to, že by tuto **roli mohla převzít Rodinná poradna**.

Rozdělení rolí

Všichni informanti shodně uvedli, že jsou **role jasně rozděleny**, že je to transparentní, **všichni vědí, kdo co dělá** a jak to funguje. Celý proces začíná, když se rodiče rozhodnou řešit úpravu k dětem. Pokud se obrátí na sociálního pracovníka OSPOD, tak jim je poskytnuto základní sociálně právní poradenství, základní informace o Cochemské praxi a odkaz na vzory návrhů na úpravu poměrů k nezletilým dětem, které byly v rámci spolupráce připraveny. Případně jim jsou tyto vzory poskytnuty vytištěné „...řeknu jim základní informace a také to, že bude nutné, aby pak přišli na OSPOD oba rodiče společně...že jim to sdělí i soud.“ (I 5) Pokud se se sepsáním návrhu obrátí na advokáta, který je spolupracující v rámci Cochemské praxe, tak ten rodičům poskytne i základní edukaci a tuto informaci v návrhu uvede. „...to je dobré, přichází už částečně informováni a edukace u nás je pak o to snadnější.“ (I 2) Jeden informant rozdělení rolí popsal jednoduše takto: „...začíná se vlastně podaným návrhem k soudu, klienti pak přijdou na OSPOD, a když se tam domluví a není to v rozporu se zájmem dětí, tak soudkyně nařídí jednání, vydá rozsudek, kdy dohodu schválí a jednání je u konce. Může to být do třech týdnů hotové.“ (I 3) Jeden z informantů se **vyhradil vůči edukaci, kterou ve své roli poskytuje OSPOD** „...naše role, teda konkrétně edukace, to si myslím, že není šťastný, aby to bylo na nás, jako na OSPODU, **uvítal bych, kdyby to dělala jiná organizace pro rodiče hromadně, jak to dělá třeba Protěž v Liberci.**“ (I 2) Jeden informant ze SAS poukázal na to, co se týče rolí, že **ne všichni pracovníci jsou připraveni** na to **vést například edukaci znesvářených rodičů** „...pro mladý vyjukaná kolegyně po škole si sednout před dva padesátiletý manžele a radit jim, jak mají přistupovat k sobě a dětem, tak to asi úplně neprojde... to by nebylo asi dobře přijímaný.“ (I 4) Informanti také vyslovili obavu, že se skončením Centra Fialka nebude obsazena role poskytující první odbornou pomoc, kterou nyní tato organizace zastává. Tuto roli považují za velmi důležitou a často využívanou. Informant ze SAS, který tuto roli vykonával vidí řešení např. v oslovení jiné organizace, která by se této role mohla ujmout. „...museli by se dohodnout třeba s jinou organizací, ať si nasmlouvá někoho, kdo to umí a cochemuje jim to, to se taky dá, to jako nestojí a nepadá s Fialkou. Prostě tady jde o to, aby to dělal na tom Semilsku někdo, kdo to umí, člověk, který umí dělat rodičovské dohody, ať už je to mediátor nebo nějaký ostrílený sociální pracovník.“ (I 4) Zároveň však stejný informant připouští limity, které přináší to, že **realizační tým byl sice tvořen**

nadšenými lidmi, ale nebyl koordinován profesionálně „...*ty cesty by se hledat daly... tohle bylo vlastně jednoduchý, že jsme se přihlásili, vyškolili, ale není to konec světa, pokud by to někde dokázali zařídit jinak. Ale zase tím, že vlastně není nikdo, kdo by to zařizoval, to je to, co jsem říkala, že jsme to všichni dělali spontánně a na koleni, tak tomu nikdo vlastně nešéfuje, takže nikdo nepřijde a neřekne no, tak teď na Semilsku nám vypadl ten cochemák, tak dobrý, tak zkusíme nasmlouvat jinou organizaci, která si někoho najme. Tady žádný takový koordinátor vlastně není. Takže není nikdo, kdo by ten problém teď řešil.*“ (I 4) Informanti dále uvedli, že také **odkazují rodiny k aktérům v rolích rodinných terapeutů a psychologů**, když je konflikt rodičů hlubší, nebo je potřeba poskytnout psychologickou podporu dětem. **Obsazení těchto rolí v lokalitě** považují informanti za **nedostatečné**. Informanti uvedli, že terapeuta z Rodinné poradny kvůli dlouhým objednacím lhůtám téměř nevyžívají.

Předávání informací

Informanti uvedli, že komunikace s dalšími aktéry probíhá osobně, telefonicky nebo písemně „...*to předávání informací je jasně nastavený, buď je to osobně, telefonicky, nebo formou písemných zpráv.*“ (I 1) „...*telefonicky vždy domlouváme termín edukační schůzky se soudní tajemnicí, ona nám zavolá a domluvíme se, kdy může ten konkrétní pracovník uskutečnit edukaci s rodiči...nebo při edukaci zavoláme do Fialky, když vidíme, že bude potřeba rodiče podpořit dál a zprostředkujeme to...někdy si tam rodiče domluví termín sami, to záleží na situaci.*“ (I 1) Informanti z OSPOD vždy písemnou zprávou informují soud o výsledku edukační schůzky a informanti z Centra Fialka posílají soudu zprávu o výsledku poskytnuté odborné pomoci „...*někdy si řekneme, co je potřeba i osobně, když je to nutné, ale to jsou spíš informace, že je třeba potřeba více schůzek při poskytování odborné pomoci, aby tam byl časový prostor.*“ (I 4) Většina informantů hodnotila velmi kladně, že se **aktéři mezi sebou obvykle znají osobně**, mají **jasně rozdělené role** a **vědí jaké informace si poskytovat mohou a jaké nikoliv** a že jsou všichni zúčastnění vázáni mlčenlivostí „...*většinou se známe osobně, když člověk zvedne telefon, tak ví, kdo je na druhý straně a je to takový jako pružnější.*“ (I 1) „...*víme, jaký máme role, jaký informace si předávat můžeme a jaký nemůžeme, ta komunikace je tím hodně usnadněná.*“ (I 3) Informanti pozitivně vnímají to, že **proces předávání informací je rychlý** „... *jde*

nám všem o jedno, a to je o ty děti, aby ty děti prostě byly v klidu a v jejich zájmu se to vyřešilo co nejlíp a co nejrychleji.“ (I 1) Informanti uvedli, že klienti jsou o předávání zpráv informováni „... rodiče od začátku vědí, že jsou tady proto, že je sem poslal soud třeba a že my tomu soudu potom řekneme, jak to tady probíhalo. Takže ty rodiče od začátku vědí, že ten soud se to dozví.“ (I 4) Informanti shodně uvedli, že nastavení **předávání informací** považují za **vyhovující**.

5 Shrnutí výsledků

Prvním dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, jak sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí proces nastavování Cochemské praxe.

Informanti pozitivně vnímali, že přestože se jednalo pro mnohé z aktérů o novou zkušenost, tak díky zájmu, nadšení a aktivnímu přístupu zúčastněných se podařilo proces nastavování zvládnout dobře. Informanti kladně hodnotili složení realizačního týmu a oceňovali zájem všech aktérů podílet se na spolupráci, přestože to pro ně byla nová zkušenost. Velkým přínosem pro informanty byla osobní setkání, při kterých měli příležitost vzájemně blíže poznat svoje profese. Informanti oceňovali kompetentnost členů realizačního týmu a snahu o zvládnutí daného úkolu. Za problematické považovala část informantů nedostatečnou síť služeb pro rodiny s dětmi v lokalitě, která neumožnila širší zapojení dalších aktérů. Jeden z informantů vnímá nedostatek psychologů a rodinných terapeutů v lokalitě. Všichni informanti považují četnost i délku jednotlivých setkání za vyhovující a dostatečnou. Pro většinu dotazovaných bylo přínosné společné setkávání, ať již v rámci školení nebo pravidelných schůzek. Pozitivně hodnotili i poskytnutí zdrojů pro financování a tvorbu materiálů. K problematice nastavování principů vyjádřili všichni informanti kladný názor a vnímali důležitost tzv. nulové hypotézy. Jeden informant zmínil důležitost tzv. stejné edukace. Informanti také pozitivně hodnotili shodu v tom, od jakého věku je vhodné hovořit s dítětem. Informanti hodnotili proces nastavování principů vesměs kladně. Uvedli, že by na daných principech nic neměnili, že obsahují vše podstatné. Informanti se shodli na tom, že i přes náročnost tvorby materiálů se tyto povedly. Zjištěné informace jsou v souladu s teoretickým vymezením, které je popsáno v podkapitolách *Aktéři Cochemské praxe (2.2.2)*, *Předpoklady interdisciplinární spolupráce (2.2.3)* a *Cochemská praxe v lokalitě Semilsko (2.3.1)*.

Druhým dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ hodnotí průběh a výsledek opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe.

Informanti hodnotili zavedení Cochemské praxe do opatrovnických řízení jako přínosné především z důvodu, že rozhodnutí o úpravě poměrů k dětem zůstává v kompetenci rodičů a není autoritativním rozhodnutím soudu. Větší část informantů

rozptýlila své obavy z nového a neznámého tým, že prošli kvalitní a teoretickou přípravou a zaškolením. Jeden z informantů poukazoval na nedostačenou síť služeb v lokalitě. Všichni informanti OSPOD a SAS OCHJ se shodli na tom, že se náplň jejich práce změnila od terénní více ke kancelářské práci. Než dojde k samotné edukaci musí soudní tajemník informovat konkrétního pracovníka OSPOD a s ním dohodne den a čas schůzky sociálního pracovníka s rodiči. Všichni informanti tento krok popsali stejně. Pouze jeden z informantů měl pocit, že by edukaci měla vykonávat jiná organizace než OSPOD. Dva z informantů by uvítali skupinovou edukaci, která se v této lokalitě ale prozatím neposkytuje. Informanti se shodli na průběhu edukace, nejprve jsou rodiče seznámeni s průběhem opatrovnického řízení, se svými právy a povinnostmi vůči dětem, druhy péče, výživném a jaké mohou být dopady rodičovského konfliktu na děti. Také všichni informanti vnímali překvapení rodičů, že se neřeší jejich minulost. Shodují se na přístupu, kdy často říkají rodičům, tady je tlustá čára a tou vše končí a teď je nový začátek a pojďme řešit vaši rodičovskou odpovědnost. Informanti shodně uvedli, že edukace dětí probíhá od šestého roku věku dítěte. Pokud se jedná o sourozence probíhá edukace společně. Informanti shodně uvedli, že se děti nikdy neptají, zda mají raději maminku nebo tatínka. Jeden z informantů mi sdělil, že se děti ptá, jestli nechtějí rodičům něco vzkázat, může to být i tajnou formou. Dítě vzkaz napíše nebo namaluje a dá je do obálky, kterou mu poskytne sociální pracovnice. To hodnotím jako velmi kladný přístup k dětem. Tato problematika je popsána v podkapitolách *Průběh opatrovnického řízení (2.2.4)*, *Průběh opatrovnického řízení v lokalitě Semilsko (2.3.1)*, *Role sociálních pracovníků OSPOD Semily (2.3.2)* a *Role sociálních pracovníků SAS OCHJ Centrum Fialka (2.3.3)*.

Třetím dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, jak pracovníci OSPOD a SAS OCHJ v lokalitě Semily hodnotí realizaci Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací.

Spolupráce všech aktérů je i nadále koordinována realizačním týmem, i když setkání již nejsou tak četná. Informanti uvedli, že za problematiku lze aktuálně označit skutečnost, že služba SAS OCHJ Centrum Fialka ukončuje částečně svoji činnost a hrozí riziko, že poskytování odborné pomoci rodičům, tak jak fungovalo doposud, nebude nahrazeno. Jeden z informantů SAS OCHJ uvedl, že i když vnímá situaci jako

nepříznivou, tak by viděl řešení v tom, že by roli SAS OCHJ mohla převzít rodinná poradna. Jak již bylo uvedeno dříve, síť služeb pro rodiny s dětmi v lokalitě je nedostatečná a aktuálně zde není jiná služba, která by tuto roli v plném rozsahu převzala. Role jednotlivých aktérů jsou jasně nastaveny, každý z odborníků ví, jaká je v rámci procesu jeho úloha. Předávání informací mezi aktéry probíhá na základě domluvených pravidel. Problematika k tomuto tématu je popsána v podkapitolách *Vymezení a podstata Cochemské praxe (2.2.1)*, *Předpoklady interdisciplinární spolupráce (2.2.3)* a *Průběh opatrovnického řízení (2.2.4)*.

Závěry, diskuse a doporučení

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak sociální pracovníci Orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Oblastní charity Jičín (SAS OCHJ) v lokalitě Semily hodnotí Cochemskou praxi u Okresního soudu v Semilech. Cíl práce se mi podařilo naplnit realizací výzkumu, ve kterém jsem oslovila relevantní aktéry z oblasti OSPOD a SAS OCHJ. Výzkum potvrdil, že výběr informantů byl v souladu s mým výzkumným záměrem, neboť oslovení informanti při svém hodnocení vycházeli ze své dosavadní praxe v oblasti sociální práce s dětmi. Z výzkumného šetření vyplývá, že myšlenku Cochemské praxe uvítala většina informantů jako příležitost pro nastavení nového směru při sociální práci s dětmi z rozpadajících se vztahů. Přestože informanti zkušenosti s novou praxí teprve získávají a při hodnocení vycházejí ze zatím krátkého časového úseku, bylo znatelné jejich pozitivní zaujetí pro dobrou věc. O myšlence Cochemské praxe jako celku nikdo z dotazovaných nepochyboval. Tím se potvrdil můj hlavní výzkumný předpoklad, že myšlenka Cochemské praxe jako takové bude sociálními pracovníky OSPOD a SAS OCHJ přijata pozitivně.

Prostřednictvím rozhovorů s informanty v rámci dílčích výzkumných cílů jsem získala doplňující představu o tom, jak informanti hodnotí Cochemskou praxi v kontextu jejího nastavování, procesu realizace a spolupráce všech zainteresovaných aktérů. Proces nastavování hodnotili pracovníci OSPOD i SAS OCHJ kladně, čímž se potvrdil můj další výzkumný předpoklad. Výzkum prokázal, že předpokladem pro hladký průběh procesu nastavování je prvotní dostatečné seznámení a proškolení sociálních pracovníků a dalších aktérů s plánovaným projektem. Což potvrzují výpovědi informantů při jejich hodnocení procesu nastavování Cochemského modelu. Dílčí výzkumný cíl týkající se hodnocení průběhu a výsledku opatrovnických řízení při realizaci Cochemské praxe byl naplněn. Pro naplnění tohoto cíle bylo předpokládáno, že informanti budou při hodnocení vycházet z průběhu dosavadní praxe a jejího porovnávání s principy nového zaváděného modelu. Výzkumným šetřením se potvrdil předpoklad, že sociální pracovníci OSPOD a SAS OCHJ budou odlišně vnímat změnu v náplni práce, která mnohé z nich profesně obohatí. Také třetí výzkumný cíl byl naplněn. Všichni oslovení informanti se názorově vyjádřili k otázkám hodnocení realizace Cochemské praxe v rámci spolupráce organizací. Předpoklad k tomuto

dílčímu výzkumnému cíli, že spolupráce mezi jednotlivými aktéry nebude ideální, se šetřením nepotvrdil. Všichni informanti se shodli na tom, že role jednotlivých aktérů jsou jasně nastaveny a každý z odborníků ví, jaká je v rámci procesu jeho úloha. Informace mezi aktéry jsou předávány na základě domluvených pravidel. Informanti se však shodli na problematice skutečnosti, že služba SAS OCHJ Centrum Fialka se z důvodu částečného ukončení své činnosti z procesu Cochemské praxe vyčlení.

Zvolená kvalitativní výzkumná strategie se při sběru dat osvědčila, neboť jsem výzkumem získala dostatečný vhled do dané problematiky. Polostrukturované rozhovory mi umožnily flexibilní přístup k dotazování a orientaci v tematických okruzích. Tento typ rozhovoru umožnil přirozenější kontakt a komunikaci s oslovenými informanty.

V teoretické části bakalářské práce byla představena teoretická východiska, na které byly navázány jednotlivé dílčí výzkumné cíle. Jedním z teoretických východisek pro výzkum hodnocení realizace spolupráce v rámci Cochemské praxe bylo využití odborné pomoci pro rozcházející se rodiče. Odbornou pomocí pro rozcházející se rodiče se zabývá např. Nováková (2019) v Metodice pro opatrovnické řízení cochemského typu. Podle Novákové (2019) probíhá odborná pomoc obvykle v poradně pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Může se odehrávat také v neziskové organizaci, která nabízí poradenské služby a je zapojena do interdisciplinární spolupráce. Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že odborná pomoc pro rozcházející se rodiče na úrovni poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, je v lokalitě Semilsko téměř nedostupná. Poradenství z větší míry suplovala SAS OCHJ, která v době výzkumu částečně ukončila činnost na Semilsku. Tato situace se jeví problematickou i z pohledu hodnocení informantů.

Bakalářská práce může přispět k úvahám o zavedení modelu Cochemské praxe v jiných lokalitách. Z realizovaného výzkumu vyplynulo, že myšlenka a ideál budoucí dobré praxe může motivovat ke snaze provést v systému sociální práce přínosné změny. Úsilí, energie a nadšení v počátečních fázích nového projektu však může přijít nazmar, pokud nebude dostatečně a důsledně zmapováno prostředí a zdroje pro úspěšnou realizaci projektu. V případě tohoto výzkumu se ukázalo, že v průběhu realizace Cochemského modelu chybí dostatečná síť služeb pro rodiny s dětmi.

V návaznosti na zjištěné skutečnosti by byl přínosný výzkum dostupnosti sítě služeb v lokalitě, v které je uvažováno o zavedení Cochemské praxe.

Myšlenka a principy Cochemského modelu mají velký potenciál pro sociální práci s ohroženou skupinou, kterou jsou děti z rozpadlých vztahů. Svůj význam a místo v systému sociální práce si Cochemská praxe jistě zaslouží. Bude však záležet nejen na tom, do jaké míry jsou s tímto modelem ztotožnění participující aktéři, ale jak jsou ochotni se dále vzdělávat, spolupracovat v rámci multidisciplinárního týmu, jak jsou ochotni přijímat zpětné vazby a pracovat dále s poznatky, které získají v praxi.

Seznam použité literatury

BOYATZISB, R. E. 1998. *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. Thousand Oaks, CA: Sage.

BRAUN, V., CLARKE, V. 2006. *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77–101.

BRZOBOHATÝ, R., CIRBUSOVÁ, M. (Eds.) 2015. *Interdisciplinární spolupráce v nejlepším zájmu dítěte: Metodické doporučení pro řešení rodičovských konfliktů nejen s mezinárodním prvkem*. Brno: Tribun EU.

Český statistický úřad. 2023. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

GUEST, G., BUNCE, A., JOHNSON, L. 2006. *How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability*: *Field Methods*, 18(1), 59-82.

HENDL, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

HOLÁ, L. 2013. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada.

HOLÁ, L., WESTPHALOVÁ, L., KOVÁČOVÁ, A. a kol. 2014. *Rodinná mediac v České republice*. Praha: Leges.

JŮZOVÁ KOTALOVÁ, K., POLÁKOVÁ, J., HOUŠKA, P. 2019. *Inovace v práci s ohroženými dětmi a rodinami*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Justice.cz. 2023. [online]. Liberecký kraj. [10.4.2023] Dostupné z: <https://justice.cz/web/okresni-soud-v-semilech/zakladni-informace-podrobnosti?clanek=cochem>

Justice.cz/brožura 2021. *Průvodce opatrovnickým řízením u Okresního soudu v Semilech*. [online]. Město Turnov a Liberecký kraj. [10.4.2023] Dostupné z: <https://justice.cz/documents/57689/2877045/Brožura+-+průvodce+opatrovnickým+řízením.pdf/ac1202e0-87db-4a49-8249-58aee58d3f57>

KAJANOVÁ, A., DVOŘÁČKOVÁ, O., STRÁNSKÝ, P. 2017. *Metodologie výzkumu v oblasti sociálních věd*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

MATOUŠEK, O., 2015. *Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny*. Praha: Portál.

MATOUŠEK, O. 2015. *Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny*. Praha: Portál.

MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. 2016. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum.

MIKULKOVÁ, M., 2021. *Hlavu vzhůru po rozvodu?!: cesta k fungujícímu rodičovskému týmu*. Praha: Grada Publishing.

NOVÁKOVÁ, M. 2019. *Metodika pro opatrovnické řízení cochemského typu [online]* Karviná. [10.4.2023].

Dostupné z: <https://www.akademickyustav.cz/projekty/komplexni-pece-o-rodinu/>

NOVÁKOVÁ, M. 2020. *Metodika zavádění interdisciplinární spolupráce [online]*. Praha. [10.4.2023]. Dostupné z: <https://www.cochem.cz>

NOVÁKOVÁ, M. 2020. *Metodika multidisciplinární specialista [online]*. Praha. [10.4.2023]. Dostupné z: <https://www.cochem.cz>

NOVÁKOVÁ, M., POLÁKOVÁ, P., CHURAVÁ, P. 2021. *Manuál etablování interdisciplinární spolupráce [online]*. Praha. [10.4.2023]. Dostupné z: <https://www.cochem.cz/wp-content/uploads/2021/09/manual-final-cochem-bez-orez.pdf>

REICHEL, J. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.

ROGALEWICZOVÁ, R. 2015. *Představení Cochemské praxe*. Rodinné listy. 4(7-8), 69.

ROGALEWICZOVÁ, R. 2015. *Orgán sociálně-právní ochrany dětí jako kolizní opatrovník dítěte*. Právní rozhledy. 23(20), 714.

ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M. (Eds) 2015 *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU.

RUDOLPH, J. 2010. *Jsi moje dítě: Cochemská praxe – cesty k lidstějšimu rodinnému právu*. Praha: Magistrát hlavního města Prahy.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007.

TROUSIL, M., JAŠÍKOVÁ, V. 2015. *Úvod do tvorby odborných prací*. 2. vydání. Univerzita Hradec Králové: Gaudeamus.

Zákony

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Úmluva o právech dítěte. Předpis č. 104/1991 Sb. [online]. [10. 4. 2023] Dostupné z: <https://sancedetem.cz/publikace/umluva-o-pravech-ditete-vyhlasena-pod-c-1041991-sb>

Seznam obrázků

Obr. 1 Průběh opatrovnického řízení u Okresního soudu v Semilech

Seznam tabulek

Tabulka 1: Transformační tabulka (str. 36-38)

Tabulka 2: Charakteristika informantů (str. 39)

Tabulka 3: Datum a forma setkání za účelem rozhovoru (str. 40)

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dvacet přání vašeho dítěte

Příloha č. 2: Informovaný souhlas

Příloha č. 3: Přepis doslovného rozhovoru s informantkou č.4

7 DVACET PŘÁNÍ VAŠEHO DÍTĚTE

MILÁ MAMINKO A TATÍNKU!

1. Nikdy nezapomeňte: jsem dítětem vás obou. Ať už bydlím jen u jednoho z vás nebo se v péči o mě střídáte, potřebuji vás oba úplně stejně.
2. Neptejte se mě, koho z vás mám raději. Mám vás oba stejně rád. Neočernujte přede mnou toho druhého, protože mě to bolí.
3. Pomozte mi být v kontaktu s tím z vás, se kterým právě netrávím čas – zavolejme mu, pošleme sms, email... Moje fotky nechte vždy vyvolat dvakrát – také pro druhého z vás.
4. Mluvte spolu a nepoužívejte mě jako poslíčka. Nechci řešit věci za vás, rodiče.
5. Nebudte smutní, když odcházím k druhému z vás, budu se tam mít dobře. Nejraději bych byl pořád s vámi oběma, ale nemůžu se roztrhnout na dva kusy.
6. Nikdy mi neplánujte nic na dobu, kdy mám být s druhým z vás. Část mého času chci trávit s tatínkem a část s maminkou. Důsledně to prosím dodržujte.
7. Nebudte zklamaní ani se nezlobte, když se vám nehlásím v době, kdy jsem s druhým z vás. Mám teď dva domovy a ty musím dobře oddělovat, abych se ve všem vyznal.
8. Nepředávejte si mě u dveří jako balík. Pozvěte toho druhého z vás na chvíli dál. Jsou to pro mě kratičké chvílky, kdy vás mám oba spolu.
9. Pokud se doopravdy nemůžete ani vidět, předávejte si mě ve školce, škole nebo u přátel.
10. Nehádejte se přede mnou - nedělá mi to dobře.
11. Sdělujte mi dostatek informací, ale nevyprávějte mi věci, kterým ještě nemohu rozumět.
12. Dovolte mi přivést si kamarády ke každému z vás. Záleží mi na tom, aby poznali vás oba jako mé rodiče.
13. Dohodněte se férově o penězích. Ať se vám oběma daří tak, abych se u vás mohl cítit stejně dobře.
14. Nesoutězte o to, kdo mě rozmazlí víc.
15. Řekněte mi na rovinu, když někdy nevystačíte s penězi. Peníze mi nikdy nenahradí zážitek ze skvělé společné hry. Z té se raduji mnohem víc.
16. Nemusíme mít pořád nějaké akce. Nejhezčí pro mě je, když jsme prostě veselí, v pohodě, hrajeme si a máme také chvílku klidu.

17. Nechte v mém životě co nejvíc věcí tak, jak bývaly před vaším rozchodem. Počínaje svým pokojíčkem a konče úplnými maličkostmi.
18. Buďte hodní na babičku a dědečka z druhé strany, i když se při rozvodu zastávali víc svého dítěte. Nechci ztratit ještě své prarodiče.
19. Buďte tolerantní k novému partnerovi, kterého si ten druhý našel nebo najde, a hlavně ho přede mnou nepomlouvejte. S vaším novým partnerem bych také rád vycházel.

20. Buďte optimističtí. Jako partneři společně už nežijete, ale nadále oba zůstáváte mými rodiči. Pokuste se zvládat péči o mě dobře, se vzájemným respektem. Přání v tomto dopise jsou adresována každému z vás. Nepoužívejte je jako výčitky vůči druhému rodiči, jak se ke mně zachoval špatně. Když to uděláte, tak jste vůbec nepochopili, jak na tom teď jsem a co od vás potřebuji, abych se cítil lépe.

Zdroj: <http://www.karin-jaeckel-autorin.de> - Dr. Karin Jackel, dětská psycholožka a spisovatelka dětské literatury, volně přeloženo a upraveno

Příloha č.2

Informovaný souhlas

Tento informovaný souhlas se týká bakalářské práce na téma: „**Cochemská praxe na Semilsku z pohledu sociálních pracovníků**“.

Žádám Vás tímto o souhlas s využitím Vámi poskytnutých informací, které získám během našeho rozhovoru.

Podpisem stvrzujete souhlas s následujícími body:

- Byly mi poskytnuty informace o výzkumném cíli bakalářské práce. Byl/a jsem seznámen/a s účastí na kvalitativním výzkumu v rámci bakalářské práce Lenky Suchardové studentky třetího ročníku Filozofické fakulty obor sociální práce na Univerzitě Hradec Králové.
- Byl/a jsem seznámen/a s právem odmítnou odpovědět kdykoli během rozhovoru na jakoukoli otázku. Odmítnout účast na výzkumu lze případně do 3 pracovních dní od uskutečnění rozhovoru.
- Souhlasím s poskytnutím anonymního rozhovoru v délce přibližně 60 minut, ze kterého bude pořízen zvukový záznam dat. Dávám svolení k tomu, aby výzkumnice použila rozhovor pro potřeby své bakalářské práce, kde se může i citovat. Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jakým způsobem bude zajištěna anonymita, která znemožní identifikaci mé osoby. Audio záznam a přepis rozhovoru bude po ukončení výzkumu smazaný.

V případě zájmu mi bude bakalářská práce po dokončení poskytnuta v elektronické podobě.

V Semilech

Dne 1. 2. 2023

Podpis informanta:

Podpis výzkumníka:

Příloha č.3:

Přepis rozhovoru s informantem č. 4

V – výzkumník, I 4 - informant

V: Z jakých aktérů se skládal realizační tým? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Když jsme to dávali dohromady jo, tak v podstatě ten široký, úplně multidisciplinární tým se skládal ze soudců, advokátů, ospoďáků, potom tam byli různý jako neziskovky nebo lidi podílející se na nějak jako pomoci v terénu, takže tam byly SASky, byla tam Náruč třeba, byli tam nějaký terapeuti, poradna pro rodinu a manželské vztahy, a to je asi celý vlastně, takhle to bylo. Ale potom jsme třeba měli ještě jako užší týmy, kde se právě dělali ty jednotlivý jako úkoly dílčí a třeba zpracovat propagační materiály vlastně k celý ty věci, nebo zajistit nějaký projektový peníze pro to, tak to se potom dělalo v užších, různých jako dvojicích a pěticích a tak, kde jsme se vždycky snažili, aby byl zástupce z každého toho článku, to znamená jeden článek je soud, jeden článek je OSPOD a jeden článek je ta odborná pomoc jakoby z toho nezisku. Tak no, tak asi takhle, že kromě toho širokého tam byly ještě teda ty menší.

V: A hodnotíš to pozitivně nebo změnila bys něco na tom celým?

I 4: Hele určitě bylo skvělý, že to ten soud vůbec jako vyvolal, že chtěl, aby se to jako začalo zavádět, výborný bylo, že se vždycky někdo ujal té organizace jako takový po té provozní stránce, že byla nějaká místnost, že tam bylo nějaký občerstvení, viš takový to, že jsme se měli kde sejit a bylo to nějak jako příjemný. Zároveň ale celý to bylo hodně na dobrovolnosti a na nějak jako iniciativě těch lidí to znamená, na jednou to bylo jako že někdo musí dělat zápis, viš jako někdo, no tak se teda někdo přihlásil, to jsem byla zrovna já asi. Někdo to tady musí jako vést, připravovat ty schůzky, no tak to dělala jedna ta soudkyně v nějaký spolupráci částečně se mnou, chvíli s Vlastou ještě jsme to nějak dělaly, to si už přesně teda nepamatuju a upřímně všechny ty úplně celý ty začátky, ale že to bylo hodně jako na koleně vlastně, že ty soudy to chtěli začít zavádět a teď jsme to museli začít zavádět, ale jenom jako z vlastní té iniciativy a akčnosti, že to nikdo ti nenařídil, nikdo ti to nezaplátil, nikdo tě moc jako nekoordinoval, museli jsme si to dělat sami. Takže za mě pozitivní je to, že vůbec to celý vzniklo na to, že to bylo celý dělaný na koleně a museli jsme to dělat jenom z vlastní vůle a trochu jako nad rámec pracovních povinností.

V: A inicioval to celý teda ten soud Semily?

I 4: Jo, Semilský soud, oni na to někde kápli na nějakým školení, prostě někde k tomu jako přičuchli, líbilo se jim to, a tak to chtěli zavést tady na Semilsku.

V: Jak často se realizační tým scházel a jak dlouho tato setkání trvala? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Já si to upřímně úplně nepamatuju, ale myslím si, že to bylo třeba jednou za dva měsíce. Myslím, že to bylo nějak v takovém to termínu, našla bych ti všechny ty zápisy ze schůzek asi, tak že bych to dokázala pak ti říct třeba přesně, ale bylo to teda jednou třeba za dva měsíce, kdy jsme dávali dohromady, vlastně celý ten koncept, jak to vůbec bude fungovat, kam půjdou ty rodiny jako první, jestli bude přizvaný dítě nebo ne, jestli tam vždycky budou oba dva, nebo jestli tam může být jenom jeden sám ten rodič a teď jsme jako vy diskutovávali různý tyhle věci, zároveň na některých těch schůzkách

proběhlo už školení, ať už v tom, co vůbec cochemská praxe je, tam právě byla ta Markéta Nováková a nebo tam byl jednou i ten soudce Polák. Takže i tohle bylo jako součástí těch setkání a pak jsme měli školení ještě na edukaci rodičů, jsme měli dvě myslím, minimálně dvě ty školení a mezitím jsme vedli ty diskuse vlastně jak to budeme zavádět u nás do praxe a různě jsme se třeba dohadovali, jestli tohle jo, tohle ne a tohle už nám neposílejte a tak, takže se tam vyjasňovaly věci. Co na tom byl obrovský přínos, jako úplně největší z toho všeho je, že se tam potkaly ty jednotlivé profese, přes fakt jako soud, advokáti prostě ospoďáci, nezisk, poradna prostě jako všichni, který... a teď jsme si, teď jsme tam všichni vlastně měli stejné slovo, což je teda taky princip multidisciplinarity, že teda soudce řekl, že to chce takhle, já sem mohla říct hele ne, takhle to nebude.

V: Že nebyl ten autoritativní jako...

I 4: Tohle na tom bylo skvělý, jednak jsme se všichni poznali, jako kdo je kdo, ty tváře, který si tady různě vyměňovali ty papíry před tím že jo, nebo nějaký rozhodnutí a kdesi cosi, tak jsme se jako viděli, poznali a mohli jsme tam diskutovat partnersky o těch tématech, ne o případech samozřejmě, ale o těch tématech jako jak to budeme tady na Semilsku teda dělat. To si myslím, že byl jako obrovský přínos tady toho jako, že to vůbec zahájili tady tu spolupráci, protože teď vlastně se na tom dají řešit i jiná témata než jenom cochem tady na tom základu té multidisciplinarity. Kterýkoliv jiný téma teď, který by se teď týkalo dětí, rodiny nebo jako stejných aktérů, tak můžeš už stavět tady na tom základu téhle té skupiny. Tak to mi na tom přijde vlastně skvělý. Ty setkání trvaly vždycky tak jako tři čtyři hodiny, bylo to dopoledne celý a zase někdo to musel trochu řídit, dělat z toho nějaký výstup abychom se vůbec někam posunuli, takže to bylo fajn, tak to prostě fungovalo na nějaké dobrovolnosti. A vždycky jsme se snažili, nebo vždycky ne, ale často jsme se snažili, že jsme byli jako jinde na jiných místech, že jsme se byli podívat u těch jednotlivých třeba poskytovatelů, byli jsme v poradně v Liberci, v Turnově v Náruči, v Turnově na OSPODu, v Semilech vlastně jsme to měli jako to byl jako na městě, pak to mělo být někde v Jilemnici a to člověče zadrželi kvůli covidu asi, tak to nebylo, ale že se střídaly i ty místa, abychom poznali ty prostory, kde ty lidi pracují různě nebo kde ta služba je třeba poskytována, tak to bylo taky fajn. To myslím že byl taky přínos. Nevím, jestli bych na tom něco změnila, asi to, co znova musím říct, kdybychom jako dostali přiděleného nějakého koordinátora a tak, nebo za to někdo dostal peníze na dohodu, tak by to bylo asi fajn, protože takhle se to dělalo prostě tak trochu ve volnu no nebo mně se to třeba do pracovní doby nevešlo.

V: A vlastně to mohl ten soud asi líp zorganizovat.

I 4: Hele nedokážu to říct, tak daleko do toho jako nevidím, kolik oni můžou a nemůžou. Oni taky jako tam nemají úplně volný ruce na to, že by si jen tak najali někoho, musel by to někdo nějak projektově jako platit, někde sehnat nějaký projekt tak zase, ale vypracuje projekt jen tak že jo, to je zase něco nad rámec. Takže...

V: Ale tak bylo fajn jako, že jste do toho takhle šli s takovým nadšením.

I 4: Tam to zapálení bylo nebo to nadšení vlastně proto že, má to smysl to soudit jinak, vlastně ty opatrovnícké věci a soudit to právě teda tady se základem té cochemské praxe, tak se to všem vlastně nějak libilo, nebo přišlo nám to dobrý tak do toho ty lidi šli, no že tam vlastně bylo fakt nadšení velkého množství lidí nebo zapojení, u někoho nadšení u někoho zapojení a u někoho účast.

V: Jak byla setkávání realizačního týmu organizována? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Tak vždycky vlastně nás někdo svolal, nebo někdo, měla to na starosti jedna ta soudkyně nás svolala, domluvili jsme termín, ona to obeslala, právě vždycky měl někdo na starosti zajistit to občerstvení, zajistit místo, aby to bylo nějak příjemný pro ty účastníky a zase někdo jiný další tam tu schůzku nějak trochu jako řídil a někdo dělal teda zápis z té schůzky, takže bylo to... nakonec bych mohla říct, že... nebo musím říct, že to bylo organizovaný dobře, ale vlastně díky tomu, že jsme se nějak jako sebe organizovali a že se toho ujali ty jednotlivý čtyři pět lidí, který si to jako vzali za své.

V: A ty rozeslali pozvánku...všem...

I 4: Jo, přesně tak, to dělala tahle soudkyně, vždycky hromadně rozeslala právě pozvánku a třeba i s nějakým jako nástřelem programu, co se tam bude řešit a někdo jiný měl na starosti zase zajištění toho místa, nebo někdy to byla ta samá osoba když to bylo v Semilech a bylo to takový... víš, já nevím, když si to představíš, že jsme teda měli tu schůzku, oni... třeba soudkyně něco napekly, vlastně pokaždé tam někdo něco připravil, co kdo napekl, a pak jsme tam po sobě myli nádoby, třeba jiný tři lidi zase, bylo to fakt takhle. Ale mezitím ty porady byly hodně jako domácí, museli jsme se postarat sami o sebe. Víš jako nulový rozpočet a žádný lidi na to navíc.

V: Jaké zdroje byly využity? (např: financování, vzdělávání, facilitátor, materiály) Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Začnu tím vzděláváním, právě jsme prošli přes justiční akademii, vlastně zdarma vzděláváním, jednak na ten cochem a jednak na tu edukaci těch rodičů to byly dva cykly určitě té edukace. Takže to bylo moc fajn. K tomu jsme dostali spoustu materiálů k dispozici v rámci toho vzdělávání, různý právě prezentace, různý informace k té edukaci, přehled jako osnovu, jak by to mělo vypadat a tak dále. A zároveň jsme se seznámili s nějakýma třeba publikacemi, který bychom si k tomu mohli přečíst, nebo jsme se dozvěděli že se pracuje na metodice k té edukaci a že až bude hotová, tak bude k dispozici vlastně pro všechny, zjistili jsme, že existuje web, na kterým je spousta jako věci, videí, já nevím, čeho všeho, takže jsme se dostali k těm zdrojům informací díky těm školením s tou vlastně Markétou Novákovou. A tím, že ty školení byly přes tu justiční akademii, tak to bylo zadarmo, tak to bylo moc fajn. Jinak co jsme za financování využili, tak bylo dvakrát projekt přes Liberecký kraj, jednou to bylo na tvorbu, grafiku a tisk propagačních materiálů, letáků pro dospělé i pro děti, tak to nám zaplatil v roce 2021 vlastně, tady ty jako propagační materiály a pak jsme k tomu ještě vyrobili brožuru, a to tenkrát ten tisk zaplatilo město Turnov. Takže to byly dva takový dle zdroje, který jsme použili a ještě jsme vlastně v loňském roce v roce 2022 využili projekt Libereckého kraje znova a tentokrát na dotisk těch edukačních materiálů, na dotisk těch brožur, který byly už jako hotový, potřebovali jsme tam nějaké úpravy a dotisknout je ve větším množství, protože v tom prvním roce jsme je tiskli tak jako na zkoušku vlastně jenom asi sto kusů abych nekecala, aby jsme je vyzkoušeli v praxi, jak se nám osvědčí a teď jsme je vlastně v roce 2022 na konci roku dotiskovali. No a v tom prvním projektu, v tom roce 2021 byl i nějaký peníz na financování toho koordinátora, který jako koordinoval vznik těch propagačních materiálů, tam byl aspoň nějaký částečný peníz jako na mzdy anebo na dohodu toho koordinátora a na dohodu s grafikem, tak to bylo to jediný, co bylo tak jako financovaný z venku vlastně nad rámec. To je asi všechno. Jinak tam další zdroje nijak využítý nebyly.

V: Jak probíhalo nastavování principů? Které principy považujete za nejdůležitější a proč? Jak nastavené principy hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: No, veškerý principy té spolupráce jsme nastavovali vlastně v tom širokém týmu, nějakou diskusí. Tam se přinášely ty témata, který nás tíží, jako třeba jestli si OSPOD vždycky přizve dítě nebo ne. Jsme měli na jedné schůzce jsme vlastně definovali to, co je pro nás zásadní, který všechny témata a principy chceme diskutovat a vlastně si je nastavit. A vycházeli jsme jednak z těch školení, kterými jsme prošli z toho, co nám říkal soudce Polák a Markéta Nováková a jednak z nějakých věcí, který jsme věděli, že z praxe jsou teda jako důležité, ale vlastně většina z toho to vyšlo z toho školení, kdy právě nám tam vykládali o tom, že vždycky musí přijít oba rodiče najednou, nemůže ti přijít jeden něco ti odvyprávět a ty pak pro něj máš jakoby slabost třeba jo, takže vždycky tam musí být oba, vždycky to setkání na tom OSPOD je společný, vychází se z toho, že oba rodiče mají stejná práva a děti mají práva na oba dva rodiče. Vychází se taky z toho, že dokud ty rodiče to dítě nějak jako nezanedbávají, netýrají, nezneužívají a tak dále, tak celá ta škála toho rodičovství, byť třeba trochu podivínského, tak je jako v pořádku vlastně. Tak to je taky takový základní princip, ke kterému jsem se furt vracela, že i když mi ten rodič někdy připadal divný, tak dokud je v mezích zákona vlastně, když to řeknu jako natvrdo, tak si může to dítě vychovávat, jak chce, protože to je jako jeho dítě a prostě, to rodičovství, byť teda trochu podivínský, je jako v pořádku. Že mají rodiče dostat ty stejný informace, řešilo se právě kdy a jak je přizvaný dítě do toho procesu. Bavili jsme se o tom, aby jsme všichni používali stejný jazyk, stejný slova, aby teda já nevím, řešilo se hodně, že soud posílá ty rodiny na rodinnou terapii a pošle je sem třeba a my tady žádnou rodinnou terapii neposkytujeme, takže se vylad'ovalo vlastně, kdo co dělá z těch pomáhajících organizací a taky se řešilo právě odlišení jako reality, která jde nějak podložit od obstrukcí, že každá máma nebo někdy táta přijde s tím, že on je hrozný, dělá tohle blbě, nemůžu mu dávat dítě, protože se o něj neumí starat a tak dále, jako tisíc vlastně důvodů, proč nemůžou pečovat oba rodiče a většinou je to jenom o nějaký fakt právě o nějakých obstrukcích proč ta máma nechce tomu tátovi to dítě dávat, někdy obráceně samozřejmě táta matce. Takže to, aby my jsme se naučili vlastně v tom procesu rozeznávat, kdy ten rodič opravdu má nějaký důvodný obavy z toho dávat dítě k druhému rodiči a když jsou to fakt jenom nějaký obstrukce a hledání překážek. A většina těch věcí, snad všechno podle mě vyšlo z těch školení, kterými jsme si prošli, že už to bylo jako vymyšlený a jenom my jsme potřebovali se o těch věcech bavit, diskutovat a někdy se o nich třeba trochu z hádat jako jak to kdo má a abychom došli k nějakému závěru, jak to teda budeme tady na Semilsku realizovat. Bylo třeba zajímavý, že jsme procházeli takový cvičení, kde nám dali nějakých dvacet otázek typu v kolik hodin má devítiletý dítě chodit spát, jestli je film Harry Potter vhodný pro šestiletý dítě a takových to dvacet náhodných otázek, nikdo jsme v tom neměli shodu, tam sedělo těch třicet odborníků na problematiku rodin a dětí a neměli jsme v tom shodu samozřejmě že jo, protože každý jsme trochu jako jinak svobodomyšlný, každý máme někde jinde tu hranici, takže na tom se přesně vyjasňovalo to, že ten rodič může přece vychovávat, otec může vychovávat trochu jinak než matka, že se to může stát, že tam ty shody nemusejí být, vždycky to nemusí být stejný, ale pořád jsme se vlastně vraceli k té nulové hypotéze, pořád jsme se vraceli k tomu, že oba rodiče mají stejný právo na děti a dítě má právo na oba rodiče tečka, to je jako prvotní, základní věc ze který jsme vycházeli.

V: To je asi nejdůležitější princip

I 4: No ta rovnost těch rodičů tak je strašně důležitá, i vzájemný respekt v té rodičovské roli a našim úkolem bylo právě jako u nich snížit ten konflikt u těch rodičů a snažit se je vést teda k nějaký komunikaci, ale právě když přemýšlím o těch jako který jsou důležitější a který méně důležitý, nevím asi fakt tady ta nulová hypotéza nebo ta rovnost těch rodičů. To je asi zásadní. Všechny ty principy, o kterých jsme diskutovali, byly víceméně důležitý, samozřejmě něco bylo míň důležitý pro nás jako například výživný, tak to třeba není tak důležitý jako právě rovnost rodičů nebo stejný právo obou rodičů, že výživný je jasný, musejí si ho navzájem platit, ale dá se nějak vypočítat, že to je spíš technická záležitost o tom se tolik vášnivě nediskutovalo jako se mnohem vášnivěji diskutovalo o tom, jestli je střídavá péče u malého dítěte ano nebo ne a nebo jestli dítě přizvat k tomu rozhovoru na OSPOD a kdy, od kolika, od kterého věku. Takže některý z těch věcí, který jsme si nastavovali, nebyly třeba tak zajímavý a byly víc technický a některý byly víc vášnivý, v tom že se to víc jako dotýkalo emocí těch lidí nebo těch názorů. No a pak ještě co vlastně asi hodně zásadní, že dohoda těch rodičů měla být fakt dohoda, na to bychom si měli nebo museli dávat pozor, aby nebyl jeden z těch rodičů nějak vtlačený do té dohody nebo vmanipulovaný, tak to třeba bylo taky hodně důležitý jako princip, jako hlídat to, aby oba ty rodiče byli v souladu s tou dohodou, s kterou odsud odcházej. To jsem se hodně vždycky ptávala nebo to sledovala, jestli někdo náhodou není rezignovaný než dohodnutý.

Tak asi takhle. A bylo fajn, ta diskuze o těch věcech byla fajn a důležitý na tom bylo právě jako rovnost těch názorů, že ať už šlo o soud, nebo právě o nějakou poradnu nebo o SASku, nebo o OSPOD, že všichni jsme měli jako to slovo, nebo ten názor měl stejnou váhu, protože každý sice mluvil o jiným kousku toho procesu... když se mluvilo o účasti toho dítěte jako kdy ho teda přizvat, kdy se ho doptávat tak přesto, že dejme tomu nás se to netýkalo, protože to šlo o OSPOD, tak jsme mohli k tomu stejně říct, jaký na to máme náhled, nebo od kterého věku si myslíme, že by to bylo vhodný a tak, že tam byla váha těch názorů těch jednotlivých profesí stejná, to je jeden ze základních kamenů toho. Tak to mi přišlo důležitý. Víš, když se diskutovali tyhle ty principy a dohadovali jsme se o tom, jak to bude fungovat. Samozřejmě jsem nekecala do toho, jak bude fungovat soud nebo oni mi neřikali, jak mam já dělat svoji práci, tak to ne zas, ale jenom tam, kde jsme se nějak jako měli protínat. A někdy jo, někdy jsme se hádali i stylem, jakože když už teda máme dělat cochem, tak ať soudkyně soudí cochem, ať to soudí podle té nulové hypotézy, že jsme tam vlastně mohli kecat i tady do toho, že opravdu se tím teda musíme řídit všichni, nejenom my, ale teda i ty soudci, nebo ty advokáti, že by měli říkat to samý, tak to bylo dobrý, jako přínosný, no.

V: Kdo se podílel na vzniku materiálů? Jak probíhaly diskuse okolo vzniku materiálů? Jaké finanční zdroje byly využity? Jak vzniklé materiály hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Na vzniku těch materiálů těch propagačních, co používáme k tomu cochemu, včetně těch webových stránek, který k tomu jsou, nějaký sice pracovní, ale jsou, tak my jsme se snažili, aby tam právě byly zastoupený všechny ty profese, takže tam byl vždycky nějaký soud nebo soudkyně a ospoďáci, my třeba za tu dobrovolnou službu a scházeli jsme se v těch jako užší skupině, jak sem říkala, třeba pěti šesti lidí a diskutovali jsme o tom, jak chceme, aby vypadaly graficky, co tam bude napsaný a pak si někdo vzal na starost, že teda napíše ten úvodní text třeba, tak si to jeden vzal na starost, pak jsme mu nějak připomínkovali, já sem třeba měla na starost komunikaci

s tou grafičkou, takže to jsme řešily společně. Takže normálně takhle. Pracovní skupina a pak jednotliví lidi si rozebrali jednotlivé úkoly, abychom to nějak zafinisovali, vždycky tam ale někdo musel nakonec hlídat ten tah na branku abychom to jako dokončili, tak to je jasný, to se většinou v takovéto skupině někdo najde, nebo se tak jako přihlásí k ty koordinaci. A ty zdroje finanční ty už jsem říkala, to je všechno stejný, tam byl ten jeden projekt na tyhle ty propagační materiály se moc povedly na to, že jsme to potřebovali udělat za málo peněz hodně muziky, tak myslím, že se ty materiály povedly a že vznikaly v souladu, že tam nikdo nebyl takový, že by byl odstrčený někdo a řekl, že ne, to je hnusný a takhle jsem to nechtěl, že vlastně s tím všichni, všichni k tomu mohli něco říct a podílet se na tom, jako všechny ty profese, takže s tím v praxi potom všichni byli spokojený.

V: Jak hodnotíte zavedení cochemské praxe do opatrovnických řízení? Jak to ovlivnilo Vaši práci? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Já myslím, že se to jako povedlo zavést dobře. Dobře je za tři, ale tak to sedí vlastně, protože to samozřejmě někdy drhlo, že jsem někdy si říkala, že mi sem přišli rodiče a nebyli řádně z edukovaný třeba z OSPODu, to se mi stalo a pak jsem věděla jsem, že je někdo z edukoval blbě, ale to bylo na začátku, kdy jsme se to všichni učili. Takže v rámci možností a toho, že jsme to zaváděli od nuly, tak myslím, že se nám to povedlo, chvílku to trvalo, ale díky těm schůzkám a díky teda úzký spolupráci i s OSPOD a soudem, tak jsme si to mohli vydiskutovat i průběžně, třeba co tam nesedí nebo že mi někdo přišel bez edukace a tak. Jak to ovlivnilo moji práci? No mně přibyla práce vlastně tady s tím, to bylo úplně jako navíc, to jsme do té doby nějak nedělali ty rodičovský dohody, takže se mi tady vystrídalo za rok třeba šestnáct dvojic zhruba.

V: A myslíš si, že některý nebyli vůbec z edukovaný?

I 4: Hele přišla mi jedna dvojice, který mi řekli, že byli na OSPODu patnáct minut a že se tam dozvěděli, že se nemají před dětma hádat nebo tak něco, dvě takovéto rodiny, jedna přišla z Jilemnice a jedny přišli ze Semil, a to bylo nějaký individuální selhání toho pracovníka, přišli fakt jako bez edukace. Ale už se to neopakovalo pak, že by přišli úplně takhle jako... já sem si s tím pracovníkem jsem si to nějak řekla, že sem tady měla tu jeho dvojici a že byli úplně jako bez edukace, jsme si to normálně jako vyjasnili a nabídla jsem i pomoc, protože jsem věděla, že je tam v tu dobu nová, tak jestli potřebuje poradit jak vlastně se edukuje, že to můžeme nějak řešit, takže dobrý, to už se pak nějak srovnalo a pak mi teda já nevím, z OSPODu, určitě tam jim prošlo rukama strašně moc těch dvojic, posílali je i na jiný místa než sem, takže sem jich fakt došlo třeba dvacet, maximálně dvacet za rok. Takže kromě toho, že mi přibyl jiný druh práce než ta dosavadní běžná SASová, tak to ještě ovlivnilo moji práci v tom, že mi v uvozovkách prošlo rukama víc těch klientů, víc těch rodin, protože rodiče přijdou, proběhnou tři schůzky nebo tři až pět, někdy dvě a zase odejdou vlastně spolupráce se ukončuje, což běžně u SASových rodin ta spolupráce trvá déle než takhle teda měsíc třeba nebo měsíc a půl. Takže ještě mě to rozhodně posunulo osobnostně a profesně, že díky té edukaci rodičů na tom školení došlo k mnohem hlubšímu pochopení, jak by vlastně se mělo pohlížet na práva těch obou rodičů v tom to ovlivnilo tu práci, víc jsem nahlídla do práce soudu, do práce OSPODu, vlastně to byl obrovský skok v tom, že jsem za krátkou dobu mohla nahlídnout do hodně věcí, ke kterým bych se hned tak nedostala a dozvědět se, jak to, kde funguje, jak to na sebe má navazovat.

V: Takže potom jako direktivně rozhodne soud.

I 4: Ono by správně to mělo být tak, že přijdou k tomu soudu i kdyby to nebyl jiný soudní rok, to je jedno, i kdyby to bylo normální jednání, tak tam přijdou k soudu a buď se, protože jdou odsad' třeba s nějakou částečnou dohodou řekněme, tak buď se jim u toho soudu povede dohodnout už to jako uzavřít a nebo se jim to nepovede a soud by je správně měl poslat do poradny, to je další krok, ale já jsem se někdy v průběhu roku dozvěděla, že vlastně tenhle krok ještě soud nikdy nevyužil, že to tam vždycky nějak doklepli, nebo už to do rozhodli, že vlastně vůbec nevyužili zbytku toho procesu, který správně takhle nastavený je, že když se nedohodnou a neuměj to, tak mají znova ještě na tom pracovat ty rodiče, že by neměl ten soud direktivně rozhodovat takhle brzký, raný fázi toho procesu. Takže teď třeba s jednou rodinou se mi stalo, že jsme i do té závěrečné zprávy psali, že vlastně rodiče stojí o to, nebo souhlasí, ještě jít někam dál do nějaký právé poradny, kde by se naučili spolu teda komunikovat jako rodiče takhle odděleně, protože jim to prostě nešlo. Tady byli asi na pěti schůzkách, já jsem si chvíli myslela fakt na té třetí, čtvrté, že se jako blížíme k dohodě a pak se nám to úplně rozsypano zase, že vlastně oba řekli že si stojí za tím svým, ačkoliv mezitím byli schopný spolupracovat a nějak, na nějaký dohodě jako pracovat. Tak ty třeba vyloženě chtěli ještě jako pokračovat v té odborné pomoci a věděli, že další teda štace je poradna. Takže tam je otazník, tam by správně soud ještě jako neměl direktivně rozhodovat v této fázi. Po nás ještě nemá přijít rozhodnutí soudní, po nás má přijít dohoda a když nepřijde dohoda u toho soudu, tak by měla jít další odborná pomoc, tentokrát už jako nařízená vlastně trochu už.

V: Je pravda že cochem běží rok, vlastně vždycky když se něco se zavedlo tak se právě ukazují nedostatky a vyplývá na povrch, co by se ještě mělo změnit, myslím, že to chce čas.

I 4: Jo, pokud se to bude dělat takhle zkráceně, že se vyprdnou na ten zbytek toho procesu. Pak to trochu ztrácí smysl. Ono je to i tak, že to trochu stojí na těch lidech jako v tom multidisciplinárním týmu nebo v té skupině, tak přece jenom tam byli nějaký lidi, který jako víc šlapali do toho, že to budeme dělat podle pravidel a nebudeme si to upravovat, jak se nám to zrovna hodí. A jedním z těch lidí jsem já, to já dělám všude tohle, že do toho rejpu a druhým z těch lidí je jedna soudkyně která je teď na mateřský třeba, takže je klidně možný, že se ty pravidla trochu rozvolní, že nikdo nebude šlapat po tom, že jak to že nevyužíváme druhou půlku toho procesu, ale to nevim.

V: Chceš ještě něco dodat?

I 4: Jo, asi jo, že tam fakt byly nějaký zádrhely nebo jsou. Je fakt otázka, když by se vždycky všichni vrátili zpátky k těm pravidlům, jak jsme si to nastavili, protože jako je to přesně daný, je to přesně popsany, tak by to mohli celkem jednoduše dodržovat, ale zároveň pokud to nikdo nebude hlídat, jestli se to dodržuje, tak se taky ty pravidla a principy můžou rozvolňovat. Tak to je otazník, jak to teďka bude fungovat. A to, jak to ovlivnilo moji práci jsem říkala. Jo, a ještě mě to rozhodně posunulo jako osobně nebo profesně jak mě, že díky té edukaci těch rodičů na tom školení v té edukaci, a i mnohem hlubšímu pochopení, jak by vlastně se mělo pohlížet na práva těch obou rodičů, tak mě to profesně posunulo teda dost. Víc jsem nahlídla do práce soudu, do práce OSPODu, vlastně to byl obrovský skok v ty mý jako SASový kariéře, když to tak řeknu, obrovský skok v tom, že jsem za krátkou dobu mohla nahlídnout do hodně věcí, ke kterým bych se hned tak nedostala a dozvědět se, jak to, kde funguje vlastně jak to na sebe má navazovat a tak.

V: Jak probíhá poskytování odborné pomoci v SAS? V jakých případech je tato pomoc poskytována? Jaký vliv má poskytování odborné pomoci na průběh a výsledek opatrovnického řízení? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Tak u nás teda... rodiče jsou sem poslaný z OSPODu, buďto si domluvíme schůzku rovnou když oni sedí ještě na tom OSPODu, tak pracovnice zavolá a rovnou domluvíme schůzku, když ne, když se nepovede takhle potkat, tak si rodiče zavolají sami a přicházej teda ti, kteří se nezvládli dohodnout přímo na OSPODu případně sami poté, po schůzce na OSPODu, když jim ta dohoda jako nejde tak přijdou sem nebo přišli sem. Tady měli možnost mít jednu až klasicky tři, ale my jsme to měli že jednu až pět schůzek. Když jsem viděla, že rodiče směřují k dohodě a tři schůzky nám nestačí, tak někde jsme měli i pět. A v tomto rozmezí těch schůzek, který byly poměrně, nebo ideální stav, že byly rychle za sebou, my jsme na to třeba měli měsíc, měsíc a půl, ale ne vždycky se to potkalo jako s možnostmi rodičů, takže v těchto pěti schůzkách, který by se měly vejít do dvou měsíců třeba maximálně, tak jsme pracovali na rodičovský dohodě, na tom jak vlastně to chtějí mít s dětma, na vypracování rodičovského plánu, v případě jenom vyjasnění těch témat a třeba sem ho nevyplňovala někdy když nechtěli, ale bylo to rozhodně vodítko, který jsme vždycky procházeli. Někdy jsme řešili i výživný, ale nebylo to primárně téma, který jsem chtěla dělat, dělalo se to s rodičem jenom, když tam byla ta dohoda, byla ta vůle si vydiskutovat to výživný. Jinak takový to stanovování a tabulky a majetky, a to se tady nedělá jako vůbec, to kdyby, když tohle chtěli rodiče, tak buď se to nechávalo na soudu anebo mohli měli možnost využít mediátora a prostě řešit to někde jinde. Tady se vyloženě řešila péče o děti, ta deescalace toho konfliktu rodičovského a nějaká jejich vzájemná komunikace a ten rodičovský plán, tak to byl základ, co se řešilo tady. Někdy se rodiče dohodli hned po první schůzce, protože jim stačilo to, že jim to znova někdo zopakoval přímo na míru, na tu jejich situaci, jako na jejich ten případ, na to jejich dítě a znova jsme si o tom popovídali a oni pak byli schopný se domluvit. Někdy to fakt zabralo celých pět schůzek, třeba dvojice, se kterou jsem měla pocit, že se nedomluví nikdy, tak po těch pěti schůzkách se fakt dohodli. Někdy jsem viděla rovnou, že to nepůjde, že tam byl blok ze strany toho jednoho rodiče třeba a bylo vidět, že i manipuluje ty děti proti tomu druhému rodiči, a že vlastně nechce se dohodnout, že chce bojovat, protože byl třeba ukřivděný nebo zraněný z toho, že ho někdo opustil a já nevím, tam je spousta různých věcí. Takže ne vždycky se ta dohoda jako povedla, to vůbec ne, ale často se povedla aspoň do nějaký fáze, že třeba kus jsme odpracovali a i když se ta dohoda nepovedla, tak pořád to mělo význam v tom, že ty rodiče přicházeli k tomu soudu už jako trochu opěvování a trochu informovaný a trochu míň jako v šíleným konfliktu vlastně, protože to slyšeli na OSPODu pak byli tady třeba na jedné, dvou, třech schůzkách a i když jsme tu dohodu dopracovali jen z části tak vlastně k tomu soudu už přicházeli aspoň v nějakým jako naladění trochu na to se domlouvat, že věděli, že ten boj nemá smysl, protože všichni jedeme stejný směr, všichni jim říkáme to samý jak na OSPODu tak tady, tak u soudu takže i když se dohoda nepovedla, vždycky to mělo pozitivní vliv na to opatrovnický řízení, nebo i když se povedla jenom z části. Myslím si, že ještě jako vliv na výsledek je dobrý v tom, že se i mnohem jako jasnější a striktně, striktně je blbý slovo, ale že je jasný že se fakt soudí a jedná i tady u nás s ohledem na oba rodiče, že už to není takový to dítě patří k matce, je to prostě dítě patří k oběma rodičům, má právo mít jak mámu, tak tátu a mít je vyváženě, mít oba dva ty vlivy. V tomto bylo určitý jako zjednodušení pro mě třeba, že nemusíš tady nějak jako přemýšlet, na čí stranu by ses měla přiklonit, že prostě do chvíle, dokud ani jeden z těch rodičů dítěti neublíží, tak mají prostě pořád stejný práva a tečka, tam

nebylo moc o čem jednat. Takže někdy, když to fakt bylo fakt postavený jenom na tom, že jeden z těch rodičů dělá nějaký obstrukce a nemůže dát tomu druhému, protože mu dává k večeři párek a kdesi, cosi, tak ty jsi měla v ruce argument, že nebudeš se vůbec bavit o tom páрку, protože to nikoho nezajímá prostě párek k večeři, protože prostě vocad' pocad' je rodičovství prostě v pořádku od jedné hranice k druhé hranici. Takže v tomhle to bylo jako určitý zjednodušení pro nás, nebo taková jako opora vlastně argumentační a metodická, že jsi věděla, že prostě všichni říkají to samý, a to má nějaký vliv teda jak na ty rodiče, tak potom celkově na to řízení, že je víc v klidu a tady se piáš ještě jak to ovlivňuje ty výsledky v tom řízení. Tak ovlivňuje to tak, že právě se nepřihlíží tolik k nějakým jejich dohadům, ale řeší se to, jestli jsou oba dva rodiče kompetentní k tomu být rodiči a jaký mají zájem o to dítě a jestli jsou schopní se spolu domlouvat, že je to úplně jiný pohled na to, ne jestli táta neumí vařit, ale vlastně jestli jsou oba kompetentní se spolu domlouvat jako rodiče, to je úplně jiný pohled na rodičovství vlastně nebo na tu kompetenci být rodičem, tak ten cochem přináší jiný pohled na tu schopnost být rodičem v tom rozchodu. Dříve, teď už ne, se dělaly různý šetření u rodičů doma, jestli támhleto mají pěkný a jestli tam mají všechno pro dítě a kdesi cosi, kdežto teď se hodnotí to, jestli jsou rodiče schopný se spolu domlouvat v nejlepší zájmu dítěte, to je vlastně úplně jiný pohled na tu situaci.

V: A že prostě někdo má peníze a má tam dítě a nevím co všechno a někdo ty peníze až tak tolik nemá, ale tomu dítěti jo. Je to pravda, že se vlastně jako...

I 4: Takže tady se, my jsme fakt vycházeli z nějakých třech jednoduchých argumentů, ale teda všichni mají stejný práva rodiče oba dva zároveň dítě na oba rodiče, hodnotí se kompetence rodičů jako se domlouvat v zájmu dítěte, jak společně vychovávat to dítě nebo vykonávat tu rodičovskou zodpovědnost ve vzájemné shodě a uznávat toho druhého rodiče v rodičovské roli, vlastně najednou se hodnotí úplně jiný věci. Vlastně vracíš jim tu rodičovskou odpovědnost, říkáš jim, co těm jejich dětem ubližuje, co jim naopak pomáhá, aby ten rozchod rodičů zvládly, to jim všechno tady vykládáš a snažíš se je jako edukovat, ale že potom děti posíláš do střídavé péče k rodiči, který chlastá nebo se o ně ani nestará, to se taky může stát. Je to úskalí, protože on se na těch schůzkách všude chová adekvátně k té situaci, ožralý nikdy nepřijde, mluví o dětech hezky. Když sem přišla ta dvojice a štěkali se právě o tom, že doma to nemají pěkný a nebo že jim dávají blbou večeři a já sem jim říkala jojo, to je bezva, ale jste schopný se navzájem uznávat ve své rodičovské roli tak oni na tebe, samozřejmě takhle jsem s nimi nemluvila, ale vlastně vracíš jim to, že tady budeme teď posuzovat něco úplně jiného, než jaký má povlečení na posteli, ale že vlastně řešíme, jestli jsou oni schopní se domlouvat jako rodiče, protože je to teď čeká dalších deset let, tak ty rodiče to hodilo najednou někam jinam, do těch správných míst, že začnou nad tím přemýšlet vlastně jinak a nepřetahovali se tady o ten párek k večeři.

V: Někde jsem četla, kolik soudů automaticky svěřilo dítě do péče matky.

I 4: Práva otců byla fakt strašně dlouho utlačována, pak ještě v pohledu tady toho, když opravdu řekneš, že to jako bylo stejně otec matka, tak to strašně dlouho nefungovalo. Tak teď doufám, že to funguje nebo minimálně by to na těch soudech, kde se dělá cochem mělo fungovat no. Ale pak samozřejmě úskalí tohohle, teď nevím, jestli patří to, co hodnotím jako negativně, úskalí toho je, že když je jeden z těch rodičů fakt jako opravdu trochu na hraně, že vychovává zbytečně přísně, nebo se vozí po té matce třeba skrze děti ještě, nějak se chce pomstít matce nebo tak, tak je to něco, co velmi negativně ovlivňuje ty děti, ty to tady můžeš těm rodičům říkat nebo tomu otcí

nebo té matce, kdo to zrovna dělá, že tím jako hodně ubližují těm svým dětem a že by... navrhněš jim jako jiný modely chování, které těm dětem neubližují, to všechno můžeš dělat, ale vlastně není to důvod, aby to dítě s tím rodičem nebylo. To znamená, že někdy víš, že nemáš třeba důkaz o tom, že ten otec hodně pije a pak dětem vykládá doma, že máma je kráva třeba a děti k němu tak úplně nechťej, protože tohle teda říká, ale když to nemáš ničím podložený, že je fakt alkoholik, který teda týrá děti, tak vlastně má furt stejný práva, jak ta matka a ty děti to negativně ovlivňuje a vlastně se trochu čeká na to, až trochu vyrostou a řeknou, že už tam nebudou chodit, že pak někdy nemáš úplně možnost toho dle negativního rodiče nějak usměrňovat, usměrňuješ ho tou odbornou pomocí jenom, ale má právo na to s těma dětma být. To je někdy úskalí. Já tady mám fakt dvojici, že ten otec evidentně... něco je tam špatně i jako, teď nevím, jestli to použiješ, ale, myslím, že tam je možná něco špatně osobnostně víš, že fakt tam je takový ten typ toho chlapa, co nikdy nedělá chybu a nikdy se za nic neomluví a všechno dělá nejlíp a tak a chlastá do toho a to se nějak ví, tak jsou to malý města tady a teď ty u toho soudu nepředložíš žádný důkaz, že tam děti nemůžou jít, matka nemá co předložit, já nemám co předložit, on mi na ty schůzky chodí, chová se tam normálně na těch schůzkách, i když tam pozoruju nějaký výkyvy nálad a tak, tak já to můžu popsat v té zprávě tomu soudu nějak, to co pozoruju, ale tam není nic co by... nepozoruju nic, co by mu znemožňovalo, aby se stýkal s dětma, na těch schůzkách se neděje nic takového a ty děti tam nechťej tak úplně nebo chťej, ale v nějakým omezeným režimu, nechťej tam moc často, ale on je chce do střídavky a teď vlastně má na to vlastně právo. Takže soud samozřejmě a OSPOD můžou zohlednit přání toho dítěte.

V: Zrovna se tě chci zeptat, jestli to přání dítěte.

I 4: Zohledňuji ho, ale nerozhoduje se podle přání dítěte.

V: Jak je koordinována spolupráce s dalšími aktéry? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: My to máme docela snadný, jako co se týká té praxe, jak to probíhá, v tom že teda buď se nám ozvou rodiče sami anebo nám zavolá OSPOD spolu s rodiči, pak přijdou a potom si buď OSPOD nebo soud od nás vyžádá zprávu a já posílám na základě té žádosti pošlu zprávu o spolupráci, kterou mám schválenou od těch rodičů samozřejmě. A tím, že jsme malá služba, tak jsme navázaný jenom na jeden OSPOD a na jeden soud, tak jsme nemuseli vymýšlet žádný speciální postupy k té spolupráci, že tohle bylo snadný a ta domluva fungovala snadno. Vim, že třeba soud a OSPOD vymýšleli, že by měli nějaký sdílený kalendáře, někde to funguje kvůli těm edukacím a tak, ale třeba u nás je to fakt jenom o tom si vlastně dvacetkrát ročně zavolat, že mi sem pošlou nějaký lidi, domluvit schůzku a já pak teda posílám zprávu na základě výzvy nebo žádosti a to jsme měli vykomunikovaný... v tom týmu jsme si vydiskutovali právě jak si budeme předávat informace, když my budeme chtít prodloužit termín, že teda informujeme soud, třeba že nám ten měsíc nestačí ty tři schůzky a že potřebujeme ještě chvílku, tak informujeme soud, že potřebujeme prodloužit tu lhůtu, ale zase stačí jim to v podstatě mailem, je to domluvený jako velmi jednoduše, jenom požádáme o nějaký prodloužení. Takže ta spolupráce funguje normálně dobře. Nic speciálního my tam neděláme, žádný speciální úkony k té koordinaci nemáme, jako za nás za SASku. A jinak pořád funguje to, že i když už jsou ty postupy nastavený, tak se teda schází ten multidisciplinární tým třeba čtyřikrát do roka a vyhodnocuje to, jak to v té praxi funguje a co je potřeba ještě

vyladit, to zas svolá soud. To funguje stejně jako předtím, jak jsme se o tom bavily na začátku.

V: Jak jsou rozděleny role spolupracujících organizací? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Myslím, že asi odpovídajícím způsobem. Jediný, co jsme hodně řešili byly ty edukace rodičů, jestli je dělat hromadně anebo individuálně, protože individuálně si je teda dělají ospoďáci sami každý a hromadně by to mohlo být tak, že OSPOD ty svoje rodiny pošle na hromadnou skupinovou edukaci jako přednášku a od edukuje to tam někdo jiný hromadně pěti rodinám nebo šesti, deseti, co já vím. Tak to se hodně řešilo, že myslím si, že by to OSPODu ulehčilo práci, že by nemuseli edukovat. Ale zatím jsme zůstali při těchto individuálních a co se týká nás, tak v jiných třeba regionech nebo u jiných soudů, tam SASky do toho nejsou třeba zapojeny vůbec jo. Poradny dělají tuhle tu naši práci anebo právě nějaký terapeuti, mediátoři, rodinný poradci. A tady na Semilsku zas nemůžeš úplně ty služby přehazovat vidlemi, tady toho moc není, takže když se měl někdo přihlásit, kdo bude dělat tuto část, dobrovolnou odbornou pomoc, tak se nikdo nepřihlásil, no tak jsme se přihlásili my jako SASky a Náruč v Turnově, co není SASka, je to centrum pro rodinu ale mají tam k dispozici lidi, který to můžou dělat, nějaký poradce a terapeuti. Takže vlastně na Semilsku jsme to dělali my, na Jilemnicku to dělá SASka od diakonie a na Turnovsku to dělá centrum pro rodinu Náruč. Přihlásili se tyhle tři organizace a poradna to nechtěla, protože se bála že bude zahlcená klienty, nechtěli vlastně dělat tuto část, chtěli dělat až tu nařízenou pomoc, že tam budou dělat až ty terapie rodinný.

V: Která od soudu ale nepřichází.

I 4: No, ale nechtěli dělat tenhle bordel vlastně hádající se rodiče a rodičovský plán, to se jim nechtělo, což se jim teda nedivím, ale každopádně jinde vím, že u jiných soudů to třeba dělají poradny. Někde se nám divili, že to dělá SASka. Ale tak prostě když nebylo, nic jiného tady nebylo no.

V: Mě právě napadá, jestli bychom neměli zmínit, protože na OSPOdu hodně řešili, že SASka zanikla.

I 4: No hele tak můžeme, ona vlastně nezanikla, respektive už neposkytuje teda v Semilech službu poskytujeme jenom na Lomnicku, takže v omezený míře a tím pádem s omezeným úvazkem a lidmi, takže tady zůstal jeden úvazek.

V: Ale ten cochem vlastně nikdo nedělá.

I 4: Ne, protože ten člověk, který v tom byl vyškolený, tak odešel. Ale my ne že bychom se nesnažili vyškolit nějakého zástupce, já jsem se snažila mít jako zástup v té oblasti toho cochemu, ale nebyli na to má spolupracovníci zralí jako připravený. Já mám mladý kolegyně, bezdětný a bez vztahů, jako rozumíš mi, jakože když si oni půjdou sednout vlastně mladý vyjukaná kolegyně po škole si sednout před dva padesátiletý manžele a radit jim, jak mají přistupovat k sobě a dětem, tak to asi úplně neprojde jo, to je první věc, že by to by nebylo asi dobře přijímaný. A druhá věc, že by to mohlo být dobře přijímaný, kdyby to byla silná osobnost, ale ty holky na to nebyly připravený vůbec. Na to potřebuješ mít nějaký um jako už komunikační prostě, ukočirovat oba ty lidi, je to úplně jiný druh práce než klasická sociální práce, takže ne každý je na to stavěný. Takže já jsem tady se snažila trochu o nějaký, aby měly povědomí, aby věděly,

co a když bych úplně vypadla, tak aby to zalepily, jako na část, na chvíli, ale nejsou vyškolený tak, že by to teďka mohly převzít a dělat.

Co je možná dobrý říct, že si sice OSPOD teďka stěžuje, že tady nemají tu SASku, dobrý, tak ji tady sice nemají, ale budou mít v Semilech nějakou SASku začínající, dobře a na Lomnicku mají nás pořád a nemají jakoby toho cochemáka, ale to nemusí dělat SASka. To je znova jako zpátky to říkám, že tady se to rozdělily ty role takhle, ale vlastně jim by to mohla dělat poradna, když by se domluvili s poradnou jo ať dělá i tuhle první část, ale poradna to nechce asi, dobře.

V: Je to o lidech.

I 4: Museli by se dohodnout třeba s jinou organizací, ať si nasmlouvá někoho, kdo to umí a cochemuje jim to, to se taky dá, to jako nestojí a nepadá s Fialkou. Prostě tady jde o to, aby to dělal na tom Semilsku někdo, kdo to umí, člověk, který umí dělat rodičovský dohody, ať už je to mediátor nebo nějaký ostrílený sociální pracovník. Prostě tady jde o to, aby to dělal na tom Semilsku někdo, kdo to umí, tak mají člověka, který umí dělat rodičovský dohody, ať už je to mediátor nebo nějaký teda ostrílený sociální pracovník.

V: A platit ho bude kdo?

I 4: No nevím, buďto ta charita v Semilech nebo poradna si ho najme. Já nevím, víš jako že ty cesty by se hledat daly... tohle bylo vlastně jednoduchý, že jsme se přihlásili, vyškolili, ale není to konec světa, pokud by to někde dokázali zařídit jinak. Ale zase tím, že vlastně není nikdo, kdo by to zařizoval, to je to, co jsem říkala, že jsme to všichni dělali spontánně a na koleni, tak tomu nikdo vlastně nešéfuje, takže nikdo nepřijde a neřekne no, tak teď na Semilsku nám vypadl ten cochemák, tak dobrý, tak zkusíme nasmlouvat jinou organizaci, která si někoho najme. Tady žádný takový koordinátor vlastně není. Takže není nikdo, kdo by ten problém teď řešil.

V: Jak probíhá předávání informací mezi organizacemi? Jak to hodnotíte? Co hodnotíte pozitivně, a co byste změnili a jak?

I 4: Hele tak jak jsem říkala, my jsme teda vázaný mlčenlivostí, ale u toho cochemu je to nastavený trošičku jako benevolentněji s tím, že ty rodiče od začátku vědí, že jsou tady proto, že je sem poslal soud třeba a že my tomu soudu potom řekneme, jak to tady probíhalo. Takže ty rodiče od začátku vědí, že ten soud se to jako dozví. Ale zároveň jim říkáme, že když dojdou k dohodě, tak v podstatě informujeme soud jenom o té dohodě, nikoliv o tom procesu. Ale když k dohodě nedojdou, tak soud chce informovat jako proč k té dohodě nedošli, takže tam už se potom trochu popisuje ten proces, kdo jako. kdo teda se nechtěl dohodnout a tak dále. Takže ty rodiče od začátku jsou s tímto seznámený a vědí a potom je to teda tak, že soud nebo OSPOD, většinou soud, si vyžádá tu zprávu, já ji sepišu, nechám ji schválit nebo okomentovat ty rodiče a potom posílám soudu a OSPODu se souhlasem těch rodičů. Aby všichni teda zúčastněný toho procesu teda měli tu informaci, jak to tady proběhlo. A potom teda oni odcházej někam k soudu a já už dál nevím nic, a to jsem třeba už jednou říkala, že je to pro mě trochu jako negativní, že já nevím, jestli se jim tam ta dohoda za dveřmi rozpadla.

V: Že nedostaneš tu zpětnou vazbu.

I 4: Že jako je to přirozený vlastně, přece mi soud nebude volat zpátky jak jim to tam šlo, to jako chápu, jenom jako už ti nedokážu pak říct, jak to třeba probíhá dál, jestli jsou dohodnutý nebo ne, nebo jdou do poradny nebo něco, nebo rozhoduje soud víš,

že já už pak nevím nic. Takže myslím si, že do té mé fáze, kam jako já dojdu, tak informace jsou předávány jako dobře, jak mají být. Tak, jak jsme si to nastavili, to, co nám umožňuje zákon, to, co nám schvální rodiče vlastně jako kdyby jsou s tím v tom souladu, tak tohle to všechno jako proběhne a já už potom dál vlastně v tom procesu nehraju žádnou roli. Pak se asi samozřejmě můžu neformálně zeptat na OSPODu, jak to dopadlo nebo něco takového, ale to už nejsou žádné oficiální informace a neměli bychom si žádné neoficiální informace předávat. Tak asi takhle. Takže pak by se mi třeba líbilo, kdybych věděla, že nevím, aspoň padesát procent těch lidí, co tudy prošli, že dosáhli té dohody nebo ne, asi se to, dalo by se nějaký statistiky vést i v rámci té multidisciplinarity, ale to zas by si je musel vést každý i ospoďáci i teda soudci, možná si je vedou, já nevím a pak by se dalo na těch multidisciplinárních týmech jako řešit, ale zatím jsme to moc nedělali. Jo, vím že jsme tam jednou sdíleli ty čísla OSPOD Semily si je nějak vedl, nebo ospoďáci asi všichni si je vedli a my taky, ale... no, pak už jako my jsme ty informace jako úplně zpětně nedostali, což ale říkám jako, mně to trochu vadí spíš, nechci říct ze zvědavosti, ale...

V: Chtěla bys ještě něco dodat?

I 4: Ne, myslím, že už jsem toho řekla dost.

V: Děkuji za rozhovor.